

Simion Bărnuțiu anticipează apariția marelui poet

după înăbușirea revoluției românești din Transilvania, Simion Bărnuțiu, ideologul acelei revoluții, autorul proiectului de program al zilei de 3/15 mai 1848...

Traian Brădean: „O aniversară”

La 8 noiembrie 1852 îl informează pe Iacob Mușeșanu că „am venit în Italia numai ca să învățăm Corpus Juris și îl codice austriac...

Studentul Simion Bărnuțiu găsește timp pentru a studia problema de filologie; întreține legături cu profesori iluștri pe care-i vizitează în orașul lor de reședință...

Adeseori, de la prietenii din patrie, Simion

POEZIA VISULUI LUCID

Una dintre tendințele dominante ale literii europene de după 1850 este aceea a modificării raporturilor dintre creația poetică și visul...

cu patimă și jind / ... // De-aceia mă înfășur în mantie și tac / Și încodată-n șiruri viața mi-o disfac / Și visurile mele le las încet să treacă...

Jean Al. Steriadi: „Pe aceeași ulicioasă”

este una „dublă” — a vieții și a morții — „dumbrăvi de laur verde” și „lunci de chiparos”, o „geografie” a însuși nucleului existenței...

Camil Ressu: „Hyperion”

«Privesc orașul furnicar»

avea Eminescu, cel venit de la Ipotești și vietiur în formă elementară, sentimentul citadin? Avea, neîndoios, căci obsedat de întoarcerea în Arcadia sa infantilă...

A. Bordenache: „Strigoi”

în poezia noastră răsună acea singurătate planetară, a omului anonim în marea aglomerație urbană. Casa țărănească și solidă cu solul și da o perspectivă oarecum pozitivă asupra lumii...

Care e aci baza? Senzația de „mulțime”, in-

Bărnuțiu a primit, prin călători sau prin poștă, cărți de literatură, îtipărite în Moldova și Tara Românească.

Drama istorică, Mihail, a lui Nicolae Istrate, menită a celebra triumfului lui Ștefan cel Mare, la Baia, împotriva regelui Matei Corvin al Ungariei...

Simion Bărnuțiu presimte în 1853 că un poet genial se va ivi curînd din sinul poporului român „Cînd va răsări acest geniu, scrie el, pe cerul Dariei române bătrîni ei vor întîlniri de bucurie...

Nu vreau, își încheie Simion Bărnuțiu scrișoarea din 17 martie 1853, fiind profan, să mă pun arhimandrit peste poezii. Totuși mă zic încă odăit, cum că chemarea poetului român nu sînt în limba și gustul lui...

Cu o altă ocazie aduce criticul Gazetei Transilvaniei că tipărite versuri neînsemnate. „Blajul a ajuns aproape peste tot la culmea imperfecțiunii”, îată de ce, sustine el, poezia nu poate merge pe la Blaj...

Precuipările lui Simion Bărnuțiu pentru probleme de literatură sînt puține. Cele de mai sus rețin atenția prin originalitatea și sinceritatea lor, ca și prin intuiția ce a avut-o că la mijlocul secolului în care a trăit, apariția unui poet român de geniu sîc corespundă unei necesități naționale.

Corneliu Albu

ghesuală, foială, vorbăria care fac oamenii să nu se înțeleagă unul cu altul. Zidurile sînt bizare, străzile au acel grad de multiplicare și de insecuritate ca într-o pictură de Ensor...

Enșoriană e și această reprezentare a orașului ca bilci sau ca bazar. Orașul, decretat moralizator, este departe asadar de utopia anului 1400. Nu e greu de observat că Eminescu absoarbea citadințimea în ideea de civilizație pe care o nune, schoenhaerian, în opunere cu cultura (Spengler va specula mai tîrziu pe aceeași coardă)...

Artur Silvestri

Casa

Urmare din pag. 1

unei case prenatate, dintr-un eden pierdut. Casa ta este nu numai un adăpost vremelnic ci un loc al virtuților însului, un foc nestins al puterii sale unde se reîntoarce todeauna pentru a-și împotriva viața, așa cum păsările se lasă din zbor pe pîmînt sau cum apele se întorc vesnic la maluri.

Între-o perspectivă mai vastă țara întreagă ne apare ca o casă monumentală, măreață, iar contemporanii acestui pîmînt ca un popor de frați și surori. A-ți uri casa ori poporul mi se pare la fel de zadarnic și absurd cum cineva ar uri calea lactee, pentru că poporul și casa lui sînt eterne, iar ura oricui e mai puțin decît furul de praf și vinarea de vînt.

Poporele își construiesc existența și într-un chip ideal, într-o casă a spiritului. Din arhitectural al minții genului, din faptele cugății care înalță existența rămîne o construcție neperitoare, de care cei ce se îndepărtează se poate spune că sînt oameni fără părinți, lupi care nu privesc niciodată în urmă, ochi primind numai în față împînsi de ultiare în moarte. Acum în ianuarie cînd am văzut fulgi cîi miei căzînd blind ca într-o rugăciune, cum am putea să uităm că la temelii casei spiritului nostru a venit să se așeze, conferindu-i eternitate, Mihail Eminescu în urmă cu o sută treizeci de ani? Prin privirea lui viața noastră învinge noaptea și noianul de timp așezînd îndepărtatelor, mărețelor stele cu care poporul nostru a trăit mereu laolaltă, ca într-o casă cosmică, sentimentul de blindă vecinătate.

Cuvinte despre Eminescu

Părul lung al poetului încălșe pădurile un mormînt visător îi trecea pe sub pleoape poate cînta cenzura ce o purta în el căci oglinzile veneau să îl caute-n ape

iarba tremura ca o femeie care-a ucis în păsările oarbe nîngea și era frig el asculta cum se desparte lumina de ținînd în mină palidul cîștig

lumea îi tremura mereu pe limbă nici o fereastră nu voia să îl audă cu-aceiași greieri iarba-l căuta noaptea-i cădea pe umeri ca o cămașă udă

cineva trîntise o ușă sau o petală căzuse după el breaca pîmîntului ca o taină ducea în brațe-o carte sau un prunc și vai, ocrotă zăpada cu propria lui haină.

Rodian Drăgoi

Jean Al. Steriadi: „Singurătate”

Intercontinentalul pe dinăuntru

Ștefan Stoian

și el are cincizeci și patru. Dă bine de rău mai face față, în schimb mă iubeste și mă respectă, acuma sint o cucoană. De când eram mică și-mi făcea mama pantofii n-am mai văzut pantofii făcuți, ei mi-i face dimineața, odată cu ai lui. De la servici vine direct acasă, imi dă leașa în treag, ce pretenții să mai am?

— Poate nu vrea să te piardă. Ce l-ai făcut?

— Nimic, mă port ca o femeie cu el fiindcă merită.

— Il iubesti?

— Mă, nu-l iubesc, dar se poartă în așa fel cu mine încât în curând poate o să fac și p-asta. În fond e mai rezonabil decât cu unul ca Giuglea care îți minca zilele. De ce să fiu eu geloasă și să nu fie al. Tu nici nu știu ce înseamnă să te iubescă cineva de cinci ori mai mult ca tine.

— Taci, fă, că tu vrei să pui mina pe averea lui.

— Și ce dacă, mă, dacă imi înfiază fata, de ce să nu-l rămân și eu, să aibe din start ceva nu să rămână cîră-n faidă ca mine la trei-secți de ani. Cu Giuglea mă lubeam, da salariul lui să ducea pe rata de la mobilă și pe restorant, tot din leașa mea o plăteam pe mama să aibe grijă de copii.

— Ai mă, că și Giuglea era băiat de treabă în felul lui, și minte când al fost în vara aia bolnavă și...

— Auzi mă, lu așa i-a murit nevasta acum doi ani de cancer, gășu are o bibliotecă pe toți pereții toată ziua și toată noaptea citește, eu îl las în pace și imi văd de ale mele. Mi-a spus că și-a găsit omul care l-a căutat toată viața. Mereu imi spune că dacă regretă ceva regretă că nu m-a cunoscut în urmă cu treizeci de ani. Ce să-i spun, că eu nici nu mă nascuseră atunci, nu, n-avea rost, îl las în pace. Nevastă-sa meruă în contract, că se ruga, de ea să-i facă cafeaua. Eu, știu ce fac, fac o oală mare cu cafea și de cîte ori imi cere numai o încălzesc și l-o dau cească cu cească. De gătut nu gătesc, ne gătesc o femeie care de ani de zile vine de două ori pe săptămînă. Numai dintr-o fac, o fac aici, în Mătache, cînd ies de la birou. Am încercat și eu să cîțec, Auzi mă, de ce dracului îl plitescă nevastă-sa, eu nu pot să înțeleg cum poți să plitesci un asemenea om.

— Poate era mai deșteaptă decât el, poți să știi?

— El era, păt dacă era de ce nu își vedea de ale el, doer o ținea acasă, nu?

— Băi Ludmila, tu vezi mai întii ce faci cu Giuglea, să știi că ăla e topt după tine, el nu zice da eu îl cunosc și...

— La mă dă-i dracului. Dacă te mai întinesti cu el spune-i că mi-e mișcă că nu știe să se descurce în viața ca mine. Mă, dacă el se poartă ca un domn el îl acap și de densie elmentară. Tipu ăsta n-are pe nimeni, are casă, are mașină,

Muntele ca pretext

Urmare din pag. 1

tr-un loc de reflecție și meditație, ur fel de „moment” veșnic în ciuda eroziunii inesei a timpului.

Am putea spune că principalul personaj al cărții îl reprezintă memoria. Povestitorul declanșează infinite resorturi ale acesteia și o face să depună mărturie, în spiritul unui fermecător discurs, despre secole întregi de existență, aruncînd permanent o privire trează și iscoditoare asupra a tot ceea ce ascund acestea, în firide de minștiri și destine. Un straniu călușar, Tifoen, îl însoțește pe povestitor, împreună cu catrili închiriate, în toată această lume care a apus și apune treptat, trăind o calmă, dar nu mai puțin dramatică și amăgitoare despărțire de sine, ca o zăgăvăleală pe un perete meru zburcîmănt. Este, cred, a doua sau a treia carte de acest fel din întreaga noastră literatură, cu deosebire doar că aici, în „Muntele catrilor”, muntele rămîne un fermecător pretext pentru o călătorie în istorie, spre multiseculare și statornice, vîi rădăcini.

iată, mai trecuse o zi de muncă și cu toate că în aceste ultime minute acele casculi se mișcau alene, Ludmila știa că în curînd își va lua fulgarul din culer, va aștepta după noroc la cele două lifturi și, în cele din urmă, va ieși din clădirea institutului în jurul orei patru fără un șterg. La cinci avoca oca la școala de soferi amatori care se afla la dracul-n praznic, în celălalt capăt al Bucureștiului, undeva pe lângă stadionul 23 August.

Alta în locul ei s-ar fi gândit cu groază la traversarea orașului în orele de vîrf, la lecțiile din poligon, la manevrele acelea destul de stupide ca mersul cu spatele, parcuratul pe stînga sau întoarcerea din trei mișcări. Ea nu, dimpotrivă, abia aștepta să ajungă odată și la volorul în mîini.

Privea pe fereastră spre locul nu prea depărtat unde cele două bulevarde largi cădeau perpendicular unul peste celălalt; urmărea circulația mașinilor prin intersecție. În ultima vreme începuse să remarce la tot pasul abateri de la decretul pe care aproape îl învășase pe de rost. Era singură în birou, ceilalți colegi plecaseră, se venise și lor rîndul la carot. Suna telefonul și Ludmila ridică receptorul pliticită.

— Alo da, unu trei cinci, cu cine dorii?

— Cu Ludmila Giuglea v-aș ruga.

— La telefon. Cu cine vorbesc?

— Ete-te, nu mai cunoști lumea, te-ai dat mare. Eu sînt...

— Bonjur Tit, ce mai faci?

— Da tu?

— Eu, bine mersi, cu lucrul și cu școala de soferi.

— Aaa.

— Da, am un Flat 127.

— Eee.

— Adică nu e încă al meu, după ce mă mărit o să fie.

— Și cum faci școală dacă n-ai mașină, știam că e foarte greșit tipul cu care o să mă mărit...

— Fă, tu mai întii să divorțezi și purnă să...

— Nu-mi mai spune așa că te aude telefonista.

— E, mă aude, păt nu-l normal, tu divorțezi da să știi că zilele trecute am vorbit cu Giuglea, mi-a spus că te iubeste, că-i pare tare rău că al plecat, mi-a spus că el nu are femeie de lăsat. Eu...

— Ce tu mă, tu ești prieten cu el în loc să îl vîr cu mine. Ce-am avut eu după urma lui, mă? Patru ani de zile m-a ținut numai în promisiuni, pînă și la tolebez performan, eu, el umbra cu capul în nori. Cînd venea beat acasă și începea să plîngă și să-mi ceară iertare îl băgam în baie și îl epălam ca pe un copil mic, tu știi? Iar drept mulțumire m-a mai lăsat și cu un copil pe cap de mă blestemă mama de nu mă văd.

— N-o lua nici tu chiar așa, e și el tînar, îl place viața, ce parcă ție, sau al uitat?

— Mi-a plăcut, Tit, mi-am făcut și eu de cap, în special cînd eram la B.T.T. mi-am făcut, dar cînd m-am măritat cu el am terminat cu totul, este? Acuma fii cinstit.

— Las că vă împacăți voi, tu vino acasă, ascultă-mă pe mine.

— Eu, trebuie să fiu nebună, mi s-a acrit de alta drăgoșe, ce faci în ziua de azi cu alta drăgoșe, faci foame. Lasă să mă iubescă și pe mine cineva nu să lubez numai eu. Ce face tanti Mia? Hai să schimbăm subiectul.

Cum vrei dar oaste să-ți facă greutăți la divorț, îl-am dat telefon să te pun în gardă, dacă nebunul nu vrea, ăștia nu vă divorțezi, aveți copil. Tu cît crezi c-o să te țină nurlanul ăla la el, îl la calmăcu și-ți dă cu șutul.

— Mie, păt eu sînt o sufleteasă pentru el.

— Mai ești tu trifundă după ce ai întors atîți bărbăți de degete. Haida de.

— Sînt, mă, că eu am douăzeci și opt de ani

Gheorghe Spiridon: „Lectură”

Cezar Ivănescu

Rosarium (IERFA BUZELOR)

„Et saint Justin, l'Oecuménique du II-ème siècle, ose parler d'un salut de la Matière.”

DENIS DE ROUGEMONT

I mai zidesc cu buzele tăcerea-n necropolă, cea de aur lege; ca morții scumpi le ții de cold și căderea a Reginei Morții și a căruși Rege și lăsa-ți, doamne, peste-amari morminți coborîtă mina ta cu mană ca Omorîtorii Morților, fierbinți Morții Sfinți să nu-și mai deie hrană, lasă tu Pămînturile Morții celui înviat din morții, și-l Rege, mai zidind cu buzele tăcerea-n necropolă, cea de aur lege!

D. Ristea: „Rădăcini la Sarmizegetusa”

I lasă tu Pămînturile Morții să le urc la Tronul Absolut unde plînge Maica, unde plînge Moartea cînd trîziții-mi mincă trupul și stau mul, cu ce, Maică, trupul să-ți alint și buze tale cum să-i dau Cuvîntul și împletită-n vioriu iacint subț ce zare să-ți lucrez mormîntul și

Rosarium

(FIGLIA DEL TUO FIGLIO)

I oasele-ți le dezgropară și-mi le arătără mie ca de-acum să nu-mi mai pară Maica mea că ești tot vie, într-un hîrb te adunară să mă spele-o dată mortul ca să nu-mi mai pară Fecioară să țiu că-ai murit cu totul!

I pîrul tău ca pîrul numa și încolo aseminte, să mă-ngrozească de-acuma Mamă, minunile-ți sfinte, fața ta, curată fața, doar o teastă care ride, ca să-mi înspăimînte viața plîmădă de vise hide!

I vrut-au vrut ca să mă facă să cred că tu ești ca Moartea Maica mea, la ingeri dragă vecinic vie și departea, ochii care-ți stau a plînge cum ar fi putut să-ți moară roza lor nu se va stînga Tu, de-apururea Fecioară!

I carnea mea singură lară numa singele mă-ngînă, sufletul mi-l torturară să cred că ești doar fîrînă, doar sudor de singe-asudă frunzele-mi, cunată mi-l privire cum să cred că-ntr-oaga-ți trudă și a unei vieți iubire, c'm să cred că-s doar fîrînă și un galbăn pumn de oasă Maica mea cu albă mină și cu umere frumoasă: trupul de abia-mi se ține rox de singe cu un bot îl Maică-a mea eu cred în tine și nu cred că morții sint morții!

I de aceea mă rog ție plînsul ochii mei mi-l strică vîno, Fecioară Marie, vîno-trupul tău de Fîică, vîno și-mi sîntuță gura trupul meu de rană strîgă, du-mi pe brațele-ți făptura

Turn

I cine m-a îndemnat în dimineață să-mi arăt fata și cu știință do aur citița m-a sărutat pe față fiindă fîrînd fîiță... cu chitara-n mina roză am jeli în vîntul porții, Doamne Sfinte, e deajuns să-mi privești fața ca să știi că-s omul morții, omul fericit al morții!

Închinare

I rege, cit e cu putință, mort apoi cu prinți și regi, bucură-te în ființă și mai mult ca mort petreci... numai vînt țil ucide numai somnii țil ucide și te scapă de cuvinte țara albelor termitel!

Daimon

I regină-n dimineață dau cuvînt: dă-mi pace și credință pin' la sfîrșitul vieții, eu morții toți angelici din galbenul pămînt ca florile în gloria dimineții inima morțară c-un zîmbet le desclînt să-și ducă viața morții din plîngerile-ți bind, regină, dă-mi credință-n perfecțiunea lumii, speranță că voi fi singur și mort, pica mi-au gustat din carne Omorîtorii Morții și numa fața pură ca fața ta mi-o port: eu am gustat, regină, din poame și-am simțit singele, carnea buzei cu care m-ai lubit... numai în nopți cînd chipul meu îl văd pierînd dorințele cînd cu pîrul și ochii fiții cum în orbite șed să-și sugă locuința cum tu o adăvîrului birul ființa vremii și cea sugînd uitare subț vrese letheană perenă așteptare, urîndu-ți în oglînda la mine urîl altul, regină, n-ar putea să mă dezvețe de-a ta știință nimeni! la pragu-inițierii întoarcere-mă l carnala și regala tînerțe la pugilat lucrată și în plîmbări în care în ritmul mării sfînte mișcam din coapse-amare vreau să-ți aduc lubîndu-mă pe mine, regină, atunci visam întreg în vis, numai în nopți așud cum plînge trupul că drag nîcelul nu-l va mai fi decît, în patru labe doborît ca lupul urlu și-l ling, un prunc ce cu sîrnatul l-am ucis

regină-n dimineață dau cuvînt, toamnă va fi deia în pomii se ține mîrețul vierme-rege cu receptor doborînd, terifianta bogăție în înaltă malencolic, venind din morții se-nchide cu-al lui regat în sine

cu mîntuiri buzei dofuncțiilor cuvînt, regină-n dimineață cu-a mea chitara-ți cînt: tu mă duci în primăvară și morții mă dai toamnă va fi pe pămînt toamnă cum toamnele sînt) o, regina mea de ce-ai din Baadadai toamnă va fi pe pămînt toamnă cum toamnele sînt) do naian'en trua de fîntă lacrima cîi nen-ți în dorința morții ca roza soarelui fîneri din cer doborîți la noi în plept zăvorîți) o, regina mea, Pămînturi, dară altcum? numa de cenuși amare, cu gura-n scrum (ingeri din cer coborîți la noi în piept zăvorîți, ingeri, cîntați, mai cîntați cu moartea-n glas împacăți) ingeri, cîntați, mai cîntați, cu moartea-n glas împacăți!

teatru

Spectacolul rațiunii

Caligula, celebra piesă a lui Albert Camus, este schițată, ca deznodămînt, în ianuarie 1937, și realizată efectiv în 1938.

Personajul lui Albert Camus desăfoară un tulburător spectacol al rațiunii în acțiune. Pe scena istoriei, în amplul theater mundi al desertăciunii și lasității umane, Caligula practică teroarea și crima, argumentînd o nouă artă a condusii. Libertatea pe care și-o dorește este totală, dar ea provoacă un pustiu imens. Oglînda în care, din cînd în cînd, se privește, reflecția o figură similară, în aparență, diferită, în imaginația acestui clinic inteligent. Rațiunea îl împinge, printr-un complicat joc, la propria distrugere. Dacă Romulus cel Mare consfințește prin pasivitatea reflexiv-ironică, desfrîntarea unui imperiu, Caligula exemplifică sfîrșitul rațiunii căuind eliberearea de orice limite.

Spectacolul Teatrului National, în regia lui Horea Popescu, decorul lui Paul Bortnovski, costumele Dinei Levintă și muzica lui Adrian Enescu, se caracterizează printr-o austeritate uneori terifiantă. Vîzînd spectacolul dar și simbolul, rezorul Horea Popescu organizează frumos spațiul scenic în funcție de dinamica specifică raporturilor dramatice dintre înmărat și patricieni, de necesitatea dezvoltării în scenă, a reflexivității pătii lui Caligula. Reminiscente ale teatrului oriental se simt în unele momente ale spectacolului, înșirîndu-ur aer ciudat. Culorile costumelor dau o calitate aparte, prin simbolica alb-negru în relația Caligula-Scipio, acestul „teatru al cruzimii” în care

film

Pruncul, petrolul și ardelenii

Westernul a devenit de multă vreme un teritoriu cultural internațional pe care continuă să vină cineștii din lumea întreagă ca să trăiască, preț de un film, aventura „totală” în care cei buni înving întotdeauna, iar cei răi sint exterminați pînă la ultimul. Sfîrșitul fericit face parte din legislația genului, victoria binelui e obligatorie, așa că nimeni nu are a se teme că ar putea fi acuzat de naivitate sau idilism cum se întîmplă îndeobște la filmele „serioase”. Dacă s-ar face vreo dată o scooteală a tilharilor exterminați în toate filmele western turnate pînă acum, rezultatul ar fi probabil o hecatombă cu mai multe victime decât au avut războaiele mondiale la un loc și e de observat că nimeni nu plînge după el. Porțile rîului n-au nici mamă și nici tată, n-au patrie și nici alte asemenea legături care ar face din ei oameni cu toți oamenii. Westernul este mijlocul cel mai nimerit de a pololi setea nestinsă a umanității de a vedea victoria binelui, cu atât mai mult cu cît victoria finală nu este umbrită de nici o părere de rău pentru victime.

Cei trei ardeleni ajunși în Vestul sălbătuc cu ajutorul lui Titus Popovici și Dan Pita își continuă aventurile într-un al treilea episod — Pruncul, petrolul și ardelenii —, nici mai bun și nici mai rău decît celelalte, scris de data aceasta de Francisc Munteanu, după o idee de Titus Popovici și re-

televiziune

Ochiul tinăr

Telespectatorul contemporan, cramponat de dulcea lui odihnă într-un fotoliu încălzitor, trăiește mereu nosențialia călătoriei, cea mai plăcută boală a omului destinat mișcării, pașilor rezezi pe scoarta pămîntului. Anii la rînd am urmărit cu sufletul la gură emisiunile de călătorie, mi-am imaginat lumi, m-am visat călător și-am regretat cînd minutele afectate acestor emisiuni se apropiu de sfîrșit. Cea mai mare surpriză a fost înălțarea cu reportaje de călătorie semnate de Ioan Grigorescu, o imagine caldă coborîtă peste lumi despărțite, încercînd să transmită misterul cetrărilor ruinate, a civilizatiilor apuse, lumi îmbinate de istorie, de glorie, de înfrîngere și de speranță, lumi africane, asiatice, europene, un spectacol al lumii cu toată mîrîroa și decăderea ei furat de imagini și încălzit în flacăra comentariului. Pînă și gospodinele, mari artiste în consumul emisiunilor mărunte, se lipeau de micul ecran în așteptarea Spectacolului lumii. După acest ciclu de emisiuni ajuns aproape de popularitatea unui serial artistic de calitate a urmat o perioadă de desert. Multul au încercat să-l imite, să preia tonul și modalitatea din Spectacolul lumii, dar n-au reușit decît să pastişeze o formulă care devenise proprietate. A venit și lunul sir al emisiunilor lui Aristide Buholu, contestate de unii, agreate de alții, modeste pentru subsemnatul, dar utile în popularizarea unor interfețe și lezături între civilizația românească și cea europeană. A fost un subiect mare căruia i-a lipsit un scriitor pe măsură, dar

film

gizat de același Dan Pita. Odată ajunși într-o lume în care funcționează doar legile banului plac, legea foștel, a norocului și a curajului, cei trei ardeleni jucați de Ilarion Ciobanu, Ovidiu Iuliu Moldovan și Mircea Diaconu se descurcă de minune, fără să se aleasă măcar cu o zgîriețură de pe urma încercărilor în care intră; semănă atît de puțin unul cu celălalt, încît frăția lor este mai curînd simbolică, un frumos omagiu adus virtuții omenești între care frăția și solidaritatea trec pe primul plan.

Acest film caracterologic care este Dan Pita își dovedește și de astă dată calitățile de portretist. Identitatea personajelor, o primă cerință a westernului este astfel cîștigată și, dacă la aceasta vom adăuga atmosfera generoasă care se degăzuă din tot filmul, umorul și veridicitatea situațiilor, ajungem la concluzia că rețetea nu-l lipsește nimic. Au trecut cîțiva ani buni de cînd filmul românesc dovedește că, profesional vorbind, a ajuns la maturitate — situație în care poate să multiplice rețete digerabile, fără teamă de a cădea în penibil și ridicol. Mai rămîne doar ca la această platformă cîștigată să se adauge spiritul creator — singurul criteriu după care, de fapt, se judecă o cinematografie; și așa ceva nu se cîștigă înașînd aventuri comode, preluînd motive culturale impuse prin ostensaia altora.

televiziune

Nicolae Mateescu

Coren Nistorescu

daniel corbu

scrisoare

mamă, copiii tăi și vinul inimă orășelor demult cu uitat drumurile către sat și tu mai sperii mamă cu mișcările străvezii în fiecare seară ne speli chipurile în apa memoriei

cu privirile înclinate pe zarea de deal acum știu că mă voi întoarce seara mă găsesc însingurat ca o stea vântată peștii în butonieră călătoras în tramvaie care nu dă nicieri admir trendiflor de plastic în vitrină din cind în cind îți aud mingierile din părul meu ca o beznă ciuguitoare din cind în cind urc în mine aburul pădurilor noastre mamă cu mișcările străvezii eu tot trist am rămas și mai scriu poezii și mai scriu poezii

Ulei de Mihai Bandac

nu se știe

da, unorii îți incură scoteliile optimismul referă s-o ia de la capăt în cutia de poșta cineva îți strecoară
Singularitatea
pe care-o desface grăbit ca pe-o telegramă lumina îți cade ca o povară pe ochii ca două stridii
da, unorii îți incură scoteliile la acest sfârșit de mileniu cind vești de eşapament și bicicli benzinei îți incendiază indiferența cind nu se știe cine mănâncă pe cine cine învinge pe cine și ce asociație se oferă să dea invalidului de război o pereche de picioare de cea mai bună calitate

secol

imi spuneai mamă că lumea e blîndă ca un elefant dar vezi, ostăzii nu mai pot crede în elefanții de treabă scuturindu-și trompa peste iluzii nu pot să mai aștepte liniștit duhul florilor am uitat să mă-ngrop în zimbetul unei femei frumoase iar păsările albe nu-mi mai traduc melancolia atît de mult lumea s-a schimbat
masina bintuie secolul cu gravitate toate uraganele vin dinspre temple tone de troiți așteaptă la gura planetelor și cali, nu mai sînt cai
știi, animalele acelea cu ochii mari și blîndi despre care se mai vorbește în cartea de istorie atîr și ingerii primesc scrisori de dragoste la post restant.

Ulei de Octavian Vișan

tudor octavian

CRONICA DE LA MIUA

nevoie să stea legată cu sfoară, lumea nu mai bagă de seamă ce cap mare are al lui Streches.

Seara, cînd sfințește treaba la atelierul mecanic, Procopiu urcă în tractorul cu se nimereste, ca să coboare acasă ca din taxi. Sare, deci, din cabină și-și scutură, nu fără o anumită distincție, praful de pe haină. Își potriveste cravata și-și așează bascul pe creștetul dovieacului. Apoi cere geanta și-l strînge omului mina, cu aerul generos al unui director ce-și concediază soferul peste noapte.

Cînd pășeste în curtea ogrăzii, Procopiu arată mulțumit. Și are de ce. Cu munca, a reușit să le-o ia înalțe la toți.

Gorbănescu face curse clandestine și-si pavenează cu plătă drumul din stradă pînă-n prispă, Procopiu tocmește un meșter și face o alea lată de ciment curat, ca alea principală dintr-un parc orășenc.

Si-a construit Odobac o casă mare, își înalță Procopiu una și mai mare. Își sapă Buză pentru oile lui o fîntînă mare. Procopiu deși n-are oi, sapă una și mai mare. Poți să

scoti din ea apă cu cisterna. Pune Doicea o grădină mare de legume, pune Procopiu una și mai mare. Își la Mustocea o nevastă trusea, se-nsoară Procopiu și-și la o nevastă și mai mare.

Aici e, din păcate, greșala lui. Antonia e o muiere rumenă și rotundă și, oricît de nervos se arată de-un timp Procopiu, care nu mai dovedește cu fîntînă, grădina și casa, cele mai mari din tot satul, ea nu se mișcă de sub umbră și are privirea împicată a omului care și-a terminat absolut toate treburile. Antonia e blondă și, în felul ei, frumoasă. Are un pîntec prosper astfel că Doicea lumea o crede grasă. Trece an, trec doi, pîntecul Antoniei se umflă și mai mult, dar copiii nu face. Gospodăria lui Procopiu e din ce în ce mai mare. Are samedinele de păsări, vite și vite, are și oi, a mai zidit cîteva camere, și-a reparat geanta în mai multe rînduri, i-a mai pus un buzunar de piele și cîmărie i-s pline, și beciul plin.

Antoniu pare fericit, și stă ea așa în scun și crește și tot crește, ca un aluat, mai trec niste ani. Curtea lui Mustocea s-a umplut de copii. Odobac are și el trei. Gorbănescu face curse clandestine, dar nu reușește să mai agonisească pentru că are cinci băieți care-l mănîncă și urechile. Doicea s-a pus pe făcut copii, mai-nainte de a se însura, astfel că a făcut nunta odată cu otelul, cit devese Nelu Buză, copiii merg cu oile și el trîndăvește și nici nu se sinchisește de obiectul care determină constința teoretică, deși cîndva promitea mult în treburi d-astea.

Bătrînul Streches vine din cînd în cînd la fîiu-său și zice neajfit de tot:

— Bine, mă, tată, să fie bleug' lui Doicea mai virtos ca noi!

Ca și cum Antonia l-ar fi rusinat pe-amîndoi și el trebuie s-o recunoască. Antonia e de față la discuție, e zimbătoare ca întotdeauna. În mină are o felie groasă de untură de pline, pe untură a pus un strat de zahăr de aproape un deget și pe măsură ce îmbulcă, i se vede pîntecul crescînd.

— La arăt eu i răspund Procopiu cu bărbia în piept.

— Arată-le, mă, tată, mai repede, că mor eu, mor tu, moare și nevastă-ta și te moștenesc vecinii.

După ce pleacă bătrînul, Procopiu o duce pe Antonia în casă și o bătă. Deși e mititel, tot stringînd la șuruburi numărul 32 în atelierul mecanic, s-a făcut virtos. Antonia primește bătaia cu senlînată. Cînd Procopiu ostenește, Antonia își mai pune o felie de pline cu untură și zahăr, apoi iese sub umbră și privește cu un suris lung, venind parcă din înălțurii fîntinei al doifloane și auri, un suris care iese prin toți porii pielei și o ajută să arate și mai înfloritoare.

Gorbănescu, care se nimereste întotdeauna pe-aciolo cînd stă Antonia la odihnă, își aruncă ochii peste gard, pe urmă se uită la uscata de nevastă-sa, la mișcările ei neașteptate și trecute și simte un nod în gît.

De cealaltă parte a curții, Nelu Buză, care doarme în cerdac, cu pălăria trasă peste frunte, deschide alene cite-un ochi și, ca prin ceată, o zărește pe Antonia cea frumoasă trîndăv sub bolțile via de vie și răspîndind în jur o lumină gălbuiă ca o pulbere de aur în noapte. Cit e Buză de lenes în toate, nu se poate stăpîni să nu ofteze și cerul kurlii i se umezește.

Mustocea, care-i dintre toți cel mai al dracului, vine la gard și șoptește:

— Mă, Antonia, să-mi souli și mie cînd se duce Procopiu săta în tîu în vreo delezăte, să-l povestesc ceva.

Iar Antonia mestecă alene și nîmal obrazul i se mișcă într-un zîmbet.

Anii trec, ziua Procopiu e la atelier și stringe șuruburi nr. 32, seara își bate nevasta iar în ogrădă sînt tot mai multe vite și păsări. Casa are acum etaj și-n fundul grădini apare încă o fîntînă mare.

Intr-o zi, după ce Procopiu o burdusește bine pe nevastă-sa, aceasta, cu glasul ei tărăgînat, același în toate împrejurările, îi zice freclinu-si oarecum umilă vîntătoare:

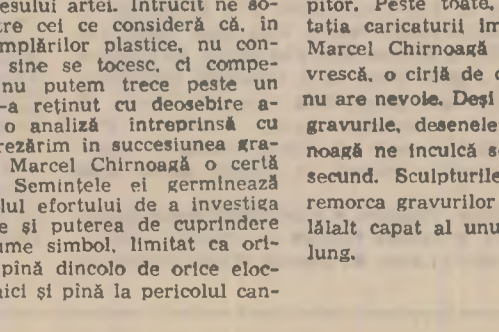
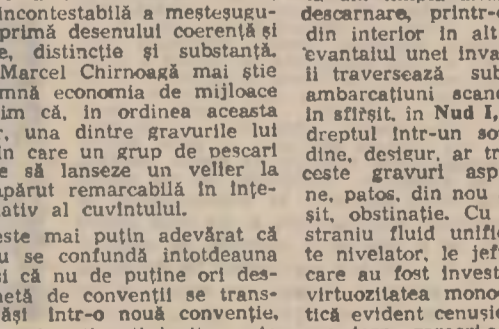
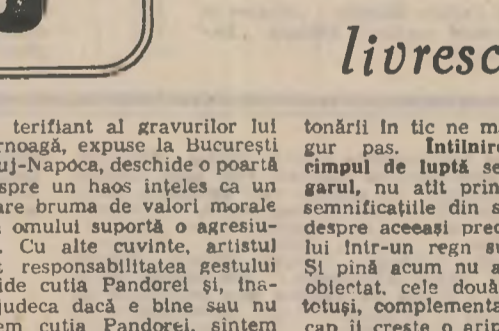
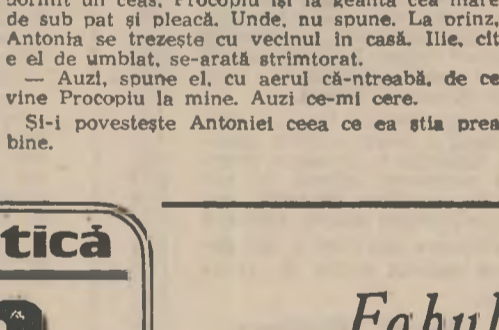
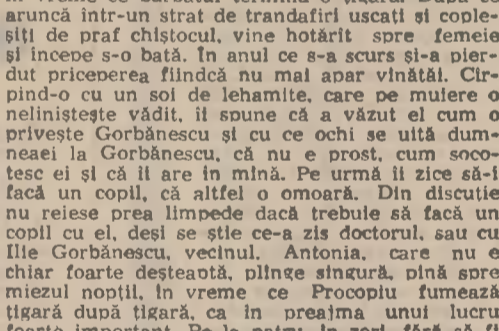
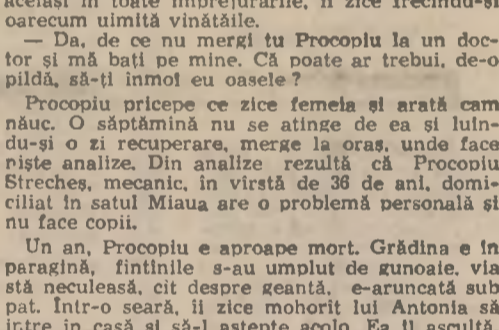
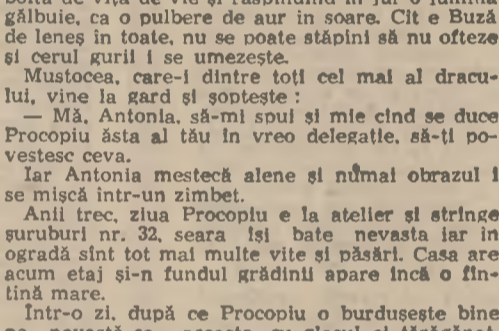
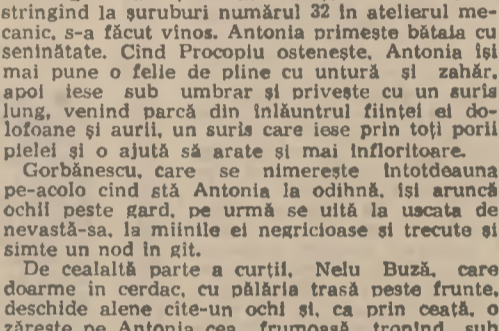
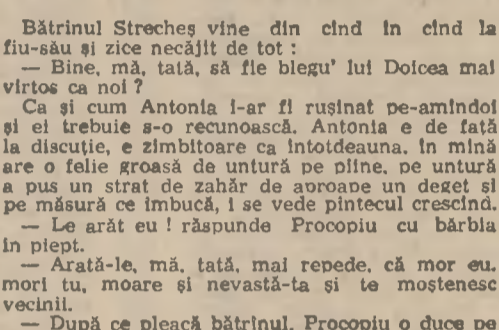
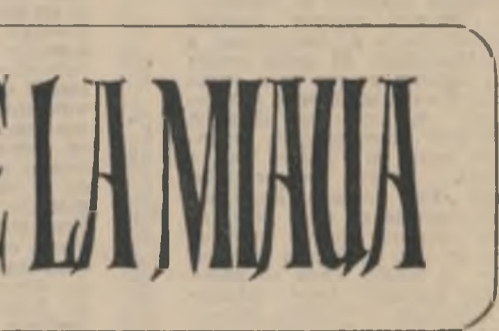
— Da, de ce nu mergi tu Procopiu la un doctor și mă bati pe mine. Că poate ar trebui, de-o pildă, să-ti înnoi eu oasele?

Procopiu pricepe ce zice femeia și arată cam năuc. O săptămîni nu se atînge de ea și lîlindu-i și o recuperare, merge la oras, unde face niște analize. Din analize rezultă că Procopiu Streches, mecanic, în vîrstă de 38 de ani, domiciliat în satul Miua are o problemă personală și nu face copii.

Un an, Procopiu e aproape mort. Grădina e în paragîn, fîntînile s-au umplut de zănoale, via stă neculesă, cit despre geantă, e aruncată sub pat. Intr-o seară, îi zice moșorît lui Antonia să intre în casă și să-l aștepte acolo. Ea îi ascultă, în vreme ce bărbatul termină o țigară. După ce aruncă într-un strat de tandrafi uscați și conlești de praf chistosul, vine hotărît spre femeie și începe s-o bătă. În anul ce s-a scurs și-a pierdut pîntecul fiindcă nu mai apar vîntăți. Cîrpină cu un suris de lehamite, care pe mulțime o nelînestă vădit, îi spune că a văzut el cum o privește Gorbănescu și cu ochii se uită dumneai la Gorbănescu, că nu e prost, cum socotese el și că îl are în mină. Pe urmă îi zice să-l facă un copil, că astfel o omorî. Din discuție nu reiese pînă la urmă că trebuie să facă un copil cu el, deși se stie că zis doctorul, sau cu Ilie Gorbănescu, vecinul. Antonia, care nu e chiar foarte desteaptă, pînăze stăgura, pînă sere miezul nopții, în vreme ce Procopiu fumează țigară după țigară, ca în preamia unui lucru important. Pe la patru, în zorii, țără să fi dormit un ceas. Procopiu își la geanta cea mare de sub pat și pleacă. Unde, nu spune. La prînz, Antonia se trezește cu vecinul în casă. Ilie, cit e el de umblat, se-arată strîmătorat.

— Auzi, spune el, cu aerul că-ntr-o bădă, de ce vine Procopiu la mine. Auzi ce-mi cere.

Si-i povestește Antoniei ceea ce ea stia prea bine.

C. Baciu: „Două fete”

În cluda faptului că are cea mai mare capătîină din toată clasa, elevul Procopiu Streches, din satul Miua, învață prost. Nu-i chiar ultimul, asta-i drept, dar primul nu ajunge să fie niciodată. Înaintea lui sînt Vasile Odobac, Neacșu Mustocea, Ilie Gorbănescu, Gelu Doicea și Ionel Buză. Fiind un școlar ambițios, Procopiu tocește pînă noaptea, tirziu, în timp ce ai lui Mustocea și Gorbănescu merg cu oile ori se duc cu Buză și Odobac în spațiile moi, să fumeze. Cu cit muncește ma mult Procopiu, cu-atît mai nestiutor este. Dacă ar fi mai atent la lecții, poate că situația s-ar schimba. Fîindcă stă noaptea și citește, ziua doarme. Se uită, adică la tovarășu' lorgu, cu privirea aceea gravă și ultragiată, a unui copil cînd vorbește despre desu, și-și închipule cum ar fi dacă l-ar întreba tovarășu' nu știu ce chestii și el s-ar ridica în picioare și ar ști, și-n vremea asta lorgu îl întreabă, dar Procopiu, firește, doarme, și cînd profesorul răcnește odată la el să-și pînă doaveacul, se ca picat din lună și la nota prînz, și i se sîrîcă media.

— Cum, mă, tată, să fie bleug' lui Doicea mai destept ca noi, îl ceartă, luîndu-l pe de departe bătrînul Streches. Are el alt cap?

Adevărul este că are. Doicea are o bilă rotundă și lucioasă și a prins obiceiul să stea tot timpul cu mina ridicată. Cu asta, fie că știe ori nu, ia un punct în plus.

Procopiu se gîndește la bila lui Doicea și hotărăște:

— Le-arăt eu!

— Arată-le, mă, tată, mai repede, zice Streches cel bătrîn, că se termină scoala.

Umilit de blîndetea lui țără-său, care altfel îl cam cirpește, Procopiu se pune iar pe totcit. Sînt ceasurile douăsprezece. Odobac, Doicea, Gorbănescu, Mustocea și Ionel Buză dorm de mult. Streches bătrîn doarme și el neîntors, ca omul ce și-a oțlîtit toate dăriturile, malcă-sa sfîrșite cu nădejde. Numai Procopiu învață:

— ...prin urmare, nu obiectul unei istorii nediferențiate, ci obiectul contradicțiilor dezvoltate, deci obiectul cel mai dezvoltat. Tocmai acest mod de a concepe obiectul explică apariția fenomenului în chestiunile în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Dacă nu ar fi același obiect care determină constința teoretică, atunci unitatea de concepte ar fi de neînțeles. Căci prin ce lege se realizează unitatea a două obiecte atît de diferite?

— Procopiu citește întrebarea de cîteva ori și habar n-are prin ce se realizează unitatea a două obiecte atît de diferite. Cînd zice obiect, se gîndește la masă, la scaun, la bascul lui țără-său, la cufulur unde-ndeasă soră-sa presurle de zestre. Pe urmă se gîndește că masa ori cufulur n-au cum să determine constința teoretică.

— ...prin urmare — turuie Procopiu, simțînd cum îl ia somnul — nu obiectul unei istorii nediferențiate, ci obiectul contradicțiilor dezvoltate, deci obiectul cel mai dezvoltat.

Si-n acest timp cufulur începe să se lungănească și să se lătească, apoi să se năleze încetitor. Capul îl cade pe masă, în sfîrșit, trîndăv din toate cusăturile.

— Ce-ai, mă! sare țără-său, căruia, se pare, zgomotul nu-i este chiar necunoscut. Ce hodogrești?

— ...Căci prin ce lege se realizează unitatea a două obiecte atît de diferite?, susoțeste Procopiu.

— Prin ce lege... silabisește țără-său, sculat să bea apă. Prin ce lege mă?

— Nu știu, zice Procopiu sincer.

— El, vezi, spune înțeleg bătrînul Streches, ca și cum trebuire asta lui îl erau de mult clare. Vezi de ce-ti iau altii inane!

Pe la ceasurile patru, în zori, se trezește malcă-sa.

Procopiu are fruntea plină de cucute, dar nu se lasă:

— ...Dacă nu ar fi același obiect care determină constința teoretică.

Iar rezultatul e că termină școala al șaselea și că pentru premiul întâi se bat Doicea și Ionel Buză.

După ce termină profesionala și țese mecanic, Procopiu echilibrează oarecum situația. Iluță Gorbănescu e sofer pe-un camion și vine acasă la cîteva zile o dată. Lui Buză, premiul nu i-a fost de nici un folos. Nu-i reparat nevoie să știu care-i obiectul contradicțiilor celor mai dezvoltate ca să mulț oile și să faci brînză.

Mustocea e gestionar la magazinul mixt. Pînă a-nvăța să fure cum trebuie, a fost prins de vreo trei ori. Acum știe și s-a căpătuit. Gelu Doicea e scotitor la ceapa iar Odobac, dracu' stiu ce-nvîrte Odobac, fîindcă, tot timpul pe-acasă și nu-l muștră nimeni.

Procopiu munceste pe rupele și cîștiază în consecință. Nu umblă altfel decît în costum și cravată și, în general, se respectă. Are o geantă mare de piele în care pune totdeauna cite ceva pentru casă. Fiind o dată cu reparațiile într-o comună de viticultori și-ncheindu-se treaba cu o betie, și-a pierdut geanta. Cînd s-a trezit, i-a scris primarului o scrisoare: „Cu ocazia ajutorului tovarășesc la care am participat în calitate de mecanic încadrarea cîncea și fiind oarecare imbulzăală, vă rog respectuos să-mi kășiti prin careva o geantă de piele maro care e o amintire de familie (premiu). Depun spre recunoștere că e pătătu cu ulei de sălăt de floarea soarelui într-un colț și că miroase a pește (stiuță). Deasemenea a brînză și pastramă de cașă. În seapă e mai răbdenă ca am cîră niste ciuțe (stiu tovarășu' mamei). Căruia în deservă-tura din țară e jumătate de kil de mîșline și două bucați marl de săpun de casă. Are cataramale legate cu sîrmă și tovarășu' contabil Milliaru o cunoaște că i s-a rupt anul trecut minerul și si-a murdărit pantalonii cu ducă verde (pentru kard).”

În geanta asta, Procopiu a cîră tot ce-a avut nevoie în gospodărie, e un obiect despre care se poate spune că face parte din viala lui. Geanta apare în toate fotografiile lui Procopiu, o ia cu el în vizite la prieteni, la sedințe o ține solemn pe genunchi, din pricina genții, atît de-nărcată încît curielele n-o mai ajung și-i

scoti din ea apă cu cisterna. Pune Doicea o grădină mare de legume, pune Procopiu una și mai mare. Își la Mustocea o nevastă trusea, se-nsoară Procopiu și-și la o nevastă și mai mare.

Aici e, din păcate, greșala lui. Antonia e o muiere rumenă și rotundă și, oricît de nervos se arată de-un timp Procopiu, care nu mai dovedește cu fîntînă, grădina și casa, cele mai mari din tot satul, ea nu se mișcă de sub umbră și are privirea împicată a omului care și-a terminat absolut toate treburile. Antonia e blondă și, în felul ei, frumoasă. Are un pîntec prosper astfel că Doicea lumea o crede grasă. Trece an, trec doi, pîntecul Antoniei se umflă și mai mult, dar copiii nu face. Gospodăria lui Procopiu e din ce în ce mai mare. Are samedinele de păsări, vite și vite, are și oi, a mai zidit cîteva camere, și-a reparat geanta în mai multe rînduri, i-a mai pus un buzunar de piele și cîmărie i-s pline, și beciul plin.

Antoniu pare fericit, și stă ea așa în scun și crește și tot crește, ca un aluat, mai trec niste ani. Curtea lui Mustocea s-a umplut de copii. Odobac are și el trei. Gorbănescu face curse clandestine, dar nu reușește să mai agonisească pentru că are cinci băieți care-l mănîncă și urechile. Doicea s-a pus pe făcut copii, mai-nainte de a se însura, astfel că a făcut nunta odată cu otelul, cit devese Nelu Buză, copiii merg cu oile și el trîndăvește și nici nu se sinchisește de obiectul care determină constința teoretică, deși cîndva promitea mult în treburi d-astea.

Bătrînul Streches vine din cînd în cînd la fîiu-său și zice neajfit de tot:

— Bine, mă, tată, să fie bleug' lui Doicea mai virtos ca noi!

Ca și cum Antonia l-ar fi rusinat pe-amîndoi și el trebuie s-o recunoască. Antonia e de față la discuție, e zimbătoare ca întotdeauna. În mină are o felie groasă de untură de pline, pe untură a pus un strat de zahăr de aproape un deget și pe măsură ce îmbulcă, i se vede pîntecul crescînd.

— La arăt eu i răspund Procopiu cu bărbia în piept.

— Arată-le, mă, tată, mai repede, că mor eu, mor tu, moare și nevastă-ta și te moștenesc vecinii.

După ce pleacă bătrînul, Procopiu o duce pe Antonia în casă și o bătă. Deși e mititel, tot stringînd la șuruburi numărul 32 în atelierul mecanic, s-a făcut virtos. Antonia primește bătaia cu senlînată. Cînd Procopiu ostenește, Antonia își mai pune o felie de pline cu untură și zahăr, apoi iese sub umbră și privește cu un suris lung, venind parcă din înălțurii fîntinei al doifloane și auri, un suris care iese prin toți porii pielei și o ajută să arate și mai înfloritoare.

Gorbănescu, care se nimereste întotdeauna pe-aciolo cînd stă Antonia la odihnă, își aruncă ochii peste gard, pe urmă se uită la uscata de nevastă-sa, la mișcările ei neașteptate și trecute și simte un nod în gît.

De cealaltă parte a curții, Nelu Buză, care doarme în cerdac, cu pălăria trasă peste frunte, deschide alene cite-un ochi și, ca prin ceată, o zărește pe Antonia cea frumoasă trîndăv sub bolțile via de vie și răspîndind în jur o lumină gălbuiă ca o pulbere de aur în noapte. Cit e Buză de lenes în toate, nu se poate stăpîni să nu ofteze și cerul kurlii i se umezește.

Mustocea, care-i dintre toți cel mai al dracului, vine la gard și șoptește:

— Mă, Antonia, să-mi souli și mie cînd se duce Procopiu săta în tîu în vreo delezăte, să-l povestesc ceva.

Iar Antonia mestecă alene și nîmal obrazul i se mișcă într-un zîmbet.

Anii trec, ziua Procopiu e la atelier și stringe șuruburi nr. 32, seara își bate nevasta iar în ogrădă sînt tot mai multe vite și păsări. Casa are acum etaj și-n fundul grădini apare încă o fîntînă mare.

Intr-o zi, după ce Procopiu o burdusește bine pe nevastă-sa, aceasta, cu glasul ei tărăgînat, același în toate împrejurările, îi zice freclinu-si oarecum umilă vîntătoare:

— Da, de ce nu mergi tu Procopiu la un doctor și mă bati pe mine. Că poate ar trebui, de-o pildă, să-ti înnoi eu oasele?

Procopiu pricepe ce zice femeia și arată cam năuc. O săptămîni nu se atînge de ea și lîlindu-i și o recuperare, merge la oras, unde face niște analize. Din analize rezultă că Procopiu Streches, mecanic, în vîrstă de 38 de ani, domiciliat în satul Miua are o problemă personală și nu face copii.

radio

O emisiune nouă

În realizările ei suprapoaze, proza se apropie de zăpăz. Mai mult chiar decît opera poetică, proza este cercetată deseori, pe structuri muzicale. Construcția în desfășurare, anuntarea temelor, reluarea lor, structura obsedantă sau motivului cheie, mișcarea mai subtilă a psihologilor și a sentimentelor umane conștate prozei game mult mai bogate de cuprindere. Si dacă muzica a fost și este considerată modelul suprem al artelor, nu rareori vom găsi ca punct în demonstrația valorii unei opere în proză depistarea unei structuri de sonată sau simfonice.

Nu știu dacă aceste considerații (la care m-am gîndit după ce-am ascultat emisiunea „Gide și muzica”) sînt cu deosebire valabile pentru proza franceză, dar în general, de substanță a artelor, în ceea ce eu le mai profund (și așa spune mai profund uman) dă semn sigur despre unitatea artelor. Eternă aspirație, atît de rară împlinire! Si mă mai gîndesc, de asemenea, că prin universalitatea limbajului său, muzica face accesibile structurile specifice fiecărui popor așa cum ele sînt exprimate în operele marilor scriitori. Personalitatea atît de controversată a lui Gide (nu-l numea Ph. Sollers „cel mai mare autor fără geniu”) incită spiritele. Publicarea Jurnalului său a readus în conștiința publicului francez dimensiunea dramatică a existenței sale duale. Asadar, nimic mai firesc decît a căuta

Încă resursele intime ale unei personalități „bulversate”. De mai mult săptămîni (într-un spațiu radiofonic care mie cel puțin mi se pare cam meschin, simțînd pe programul II o jumătate de oră, 17.30-18) Sănda și Valeriu Răpeanu ne propun un eseu (muzică, literatură, cultural — nici nu știu prea bine cum să-l numesc!) despre Gide și muzica. Este, în egală măsură, un eseu despre literatură și despre muzică, dar este mai mult decît atît: este (în mod superior) didactic învățîndu-ne nu numai să ascultăm, dar și să citim. Nu numai o emisiune despre o a doua pasune, ci și despre cum se poate salva o existență prin muzică. Gide cîntă Bach și Chopin, iar în timpul pelerinărilor din război fiind fără pian, reciteste partituri. Dar nu numai atît: în Jurnal analizează muzica, o discută și deseori este nemulțumit de imperfecția literaturii. Crede că literatura nu a dat nimic atît de perfect precum „Clavecinul bine temperat”.

Aspirație spre echilibru și celest. Spre „abstracție pură”. Ascultă muzica. Ascultă însemnările sale. Si este tentat să-l recitești pe Gide. Pentru că artele se luminează reciproc sporindu-și misterul.

Vom mai reveni asupra serialului Bandei și lui Valeriu Răpeanu. Din păcate, am înțeles că se va termina dește de repede. Sperăm însă într-o reluare mai generoasă.

Constantin Stan

plastică

Fabula livrescă

Universul terifiant al gravurilor lui Marcel Chirnoagă, expuse la București și apoi la Cluj-Napoca, deschide o poartă spre haos, spre un haos înțeles ca un spațiu în care bruma de valori morale și elanuri a omului suportă o agresiune telurică. Cu alte cuvinte, artistul și-a asumat responsabilitatea festului de a deschide cutia Pandorei și, înaintea de a judeca dacia e bine sau nu să decidem cutia Pandorei, sîntem dator să remarcăm alura lucrărilor, acuratețea incontestabilă a mestegugului care imprimă desenului coerență și personalitate, distincție și substanță. Mai mult, Marcel Chirnoagă mai știe și ce înseamnă economia de mijloace și mărturisim că, în ordinea acestuia a lucrurilor, una dintre gravurile lui fără titlu în care un grup de pescari și-a asumat responsabilitatea festului de a deschide cutia Pandorei și, înaintea de a judeca dacia e bine sau nu să decidem cutia Pandorei, sîntem dator să remarcăm alura lucrărilor, acuratețea incontestabilă a mestegugului care imprimă desenului coerență și personalitate, distincție și substanță. Mai mult, Marcel Chirnoagă mai știe și ce înseamnă economia de mijloace și mărturisim că, în ordinea acestuia a lucrurilor, una dintre gravurile lui fără titlu în care un grup de pescari și-a asumat responsabilitatea festului de a deschide cutia Pandorei și, înaintea de a judeca dacia e bine sau nu să decidem cutia Pandorei, sîntem dator să remarcăm alura lucrărilor, acuratețea incontestabilă a mestegugului care imprimă desenului coerență și personalitate, distincție și substanță.

Dar nu este mai puțin adevărat că aparența nu se confundă întotdeauna cu esența și că nu de puține ori descăpătura neță de convenții se desfășoară în interiorul unei lucrări de artă. Mai mult, Marcel Chirnoagă mai știe și ce înseamnă economia de mijloace și mărturisim că, în ordinea acestuia a lucrurilor, una dintre gravurile lui fără titlu în care un grup de pescari și-a asumat responsabilitatea festului de a deschide cutia Pandorei și, înaintea de a judeca dacia e bine sau nu să decidem cutia Pandorei, sîntem dator să remarcăm alura lucrărilor, acuratețea incontestabilă a mestegugului care imprimă desenului coerență și personalitate, distincție și substanță.

Mihai Pelin

Opera eminesciană

și ilustrația ei

În lirica eminesciană vizualul se întemeiază întotdeauna pe o anume ambiguitate. Cîtim în „Stringerea literaturii noastre populare”: „...poezia nu are să descifreze ci, din conțiu, are să încalzească o idee poetică în simbolele și hieroglifele imaginilor sensibile...”. Rezultatul de aici caracterul intrucivă răsănt al oricărei încercări de ilustrare a textului eminescian. Să adăugăm afirmația paradoxală a lui Matisse: „Scriitorii nu au nevoie de picturi pentru a explica ceea ce au vrut să spună”, completată cu o definiție a ilustrației („Infrumusețarea, îmbogățirea și spiritul scriitorului”) în armonie cu sensul originar de „iluminare” sau împodobire. Între cele două tipuri sugerate de Matisse, — cel explicativ și cel evocator — oscilează și imaginile care au însoțit de-a lungul anilor edițiile Eminescu.

Un comentariu grafic de evocare realizează, de pildă Al. Brătescu-Voinescu la ediția din 1941 a Poeziilor. Viziunea prozatrucului-gravor este a unui Eminescu destul de terestru conțopînd senzualitatea și inocența. Unversul liric din „Lacul”, „Floare Albăstră” sau „Doi înțeles” e înțeles ca o adevărată „insulă volooasă”. Ornatismul floral se asociază cu naturalismul, ca la Gustav Klimt dar abundanța motivelor animalele trădează mai ales pasuniene cîncețită a nevelistului.

A. Bordenache, în schimb, în gravurile ce însoțesc ediția bibliofilă din 1944, interpretează alegoric și academic substanța poetică. Stilul este corect și rece pînă la impersonalitate, deși excelența tehnică se manifestă pretutindeni. Cîteodată asistăm la

unele izbucniri vizionare, în cuprîntul cărora arde pacă o flăcără rece, ca în William Blake. Angli Petreacu-Tipărescu (Lucațaru și E.P.L., 1961) caută să pună în corecție procedeele grafice și poetice (antiteza devine contrast alb-negru) metoă de bun sim

anale literare

postea redacției

TULIAN BOLDEA: S-ar putea ca aceste corecte extensibile din care un sunet propriu e încă greu de identificat și înseamnă un preluu de bun augur. Vom vedea în viitoare manuscrise.

ALPHA: Multumiri și recunoștințe pentru intervențiile multor intervenți. 1) Decamdată, nu. 2) Vom încerca (deși nu prea avem experiență în acest sens).

LAURA MARA: Pagini din ce în ce mai consistente și mai promițătoare („Dimineața”, „Peisaj”, „Poezie”, „Jurnal”, „Seara”). Comunicăți-ne semnătura definitivă.

MIRCEA: Ne-au mhnit veștile, dar se pare că e, totuși, prea mult negru în relatările dv. Cînd vă întoarceți, trebuie să știți de vorbă neapărat. Versurile sînt curate dar, firește, nu exprimă cea mai bună stare de inspirație și dispoziție de scris.

OV. FLORENTIN: Nu sînt lucruri noi de semnalat. Ceva mai bine, în „Acesta negre pleacă”, „Din lumină”.

N. DAMERON: Confirmăm primirea, nu și încetarea îndoielii fiind mult prea obosit!

D. DIAMANT: „Lucașfăraul”, „Hibernala”, „Pe-un țărîm pînă”.

MELITTA: Decamdată, sînt mai mult jocuri formale, de vorbă, neasuzate de un ecou literar. Totuși, unora lucrurile se apropie de poezie, ca în „Albăstru”, nevinovat joc de fantezie, ori, pe alocuri, în „Alergînd”. Pînă una-alta, cel mai bun lucru rămîne, însă, scrisoarea... (Nu vă părăsiți nimic, decamdată, în legătură cu citirea, promisi, a cărților regretatului Marin Preda).

ISABELA ADRIANA IOSIP: Nu lipsite de o undă lirică, dar cam tulburate, din cauza, mai bine, în „Florile și vîntul”, „Zădărnica nebulă”, „Viforul stelelor”.

MIHAI T. ION: Semne bune, în „Joc războinic”, „Romanii în SJ” (chiar dacă se mai aude

icî-colo un pic de Minulescu, un pic de Topoliceanu).

S. ANGHEL: Nu vom ezina să lășăm la o parte, cu tot dinadinsul, considerațiile din scrisoarea (ați de sistematice și pertinente) și să vă discutăm paginile (mult prea multe, de altfel...) „pe via”, elementar, la nivel, „a fi sau a nu fi” în fond, e mai puțin important să stabilim în ce măsură cutare sau cutare text corespunde unuia sau altuia din „pătrățelele” mendeleeviste pe care le-ați elaborat cu atîtă aplicație și pătrundere. Și vom spune, atunci, că elementul dominant în paginile dv. este unul intelectualist, o apucătură estetică, apucătură, teoretizantă (uneori, în versuri, dar și în proză, teribil de inoportună, dacă nu chiar agasantă...). Ea se însoțește, deobicei, de o remarcabilă abilitate formală (poate chiar virtuozitate), care urmează și ea curba zigzagată a dezbaterei de idei, greoaie, sofisticată, aridă, uneori pretioasă, iușcă, alteori discursivă, oșoasă (în care fluxul liric, vibrația expiră adesea pe altarul scrupuloșilor teoretici). Sînt, însă, și pagini unde înțelegem poezia (mai mult sau mai puțin stingerită de injoncțiile semnalate): „Să fi”, „Cu cîntă răbdare”, „Necesara”, „Arheologie”, „Tu, cine ești?”, etc. și chiar în stufosale, negaționale „Scurtă proză”, și „Erezie

de bună credință”. Partea cea mai tare, însă, rămîne proza, mai ales „Fantezia”, un lucru solid, matur, cu calcătura majoră (deși demarajul e greoi și primele pagini — feroviare și pre-feroviare — rămîn în afara lucrării propriu zise). Această condiție remarcabilă se simte și în „Absențe”, unde, însă, apucăturile extra-beletristice de care vorbim fac adevărate ravagii, împiedicînd lucrurile să se coaguleze, să se definească organic, decisiv. Sînt, deci, motive serioase (cu „amendamentele” deja formulate) să vă prelungeți și deofericita, redactarea „vacanță” de care vorbiți în scrisoare.

Aurelian Pop, Mihai Gh. Pleșu, V. Abălaru, Apia Elemer, L. M. Jienovi, Iacob Nicolae, Ioana Varga, Nelu Brăils, Eugenia Sila, Adriana-Timșoara, Aurel Raben, Magda M. Galati, Nicolae Coșciac (ceva, în „Vestire”), Cecilia Vlaicu, Gavril Băi, Gheorghe Cărluțu, Mariana Ghilă, D. Lucian Croitoru, Maria-Pădureni, Constantin Ghilă, Marian Enache, Cornel Midomona, Ludmila Solop, C. Răduț-Argelasia, Ilie Argășaru, Gică Duhamal, Dumiriu Bolezatu, Dlogeneș III, Mariana Dinu, Andrei Melisav, Vasile Oprea, Emil I. R. Chiriac, Panaito Chifu, Lili Halmășean, Ad. Adrian Niță, Silvia Măruț, D. V. Oana, Mihai Silviu Claudiu, Cosmin I. Alexandru, C. Hornolu (Mircea Oancea, Mihaela F. V. Popa, F.T., etc.), Ofelia A., Vanessa Rudolf, Paul Radu, Romica O., Alexandru Căescu (Nicolae Marcu, Tiberiu Claudiu), Adeline Arușel, Gheorghe P. Sofian, Emilia Porcian, Felix I. Pînochio, Maria Miha, Ergoter: Încercări de nivel modest.

Geo Dumitrescu

N.R. Manuscrisele nu se înpoiază.

Gh. V. Ionescu: „Dimineața”

nile dv. este unul intelectualist, o apucătură estetică, apucătură, teoretizantă (uneori, în versuri, dar și în proză, teribil de inoportună, dacă nu chiar agasantă...). Ea se însoțește, deobicei, de o remarcabilă abilitate formală (poate chiar virtuozitate), care urmează și ea curba zigzagată a dezbaterei de idei, greoaie, sofisticată, aridă, uneori pretioasă, iușcă, alteori discursivă, oșoasă (în care fluxul liric, vibrația expiră adesea pe altarul scrupuloșilor teoretici). Sînt, însă, și pagini unde înțelegem poezia (mai mult sau mai puțin stingerită de injoncțiile semnalate): „Să fi”, „Cu cîntă răbdare”, „Necesara”, „Arheologie”, „Tu, cine ești?”, etc. și chiar în stufosale, negaționale „Scurtă proză”, și „Erezie

Lucașfăraul

lui Eminescu

— De-un veac n-a mai vrut să răsară înaltul Lucașfăra de soră, de-un veac sau de-o eră, totuna, de cînd e mai palidă luna.

— În codru, de-un veac și mai bine, moi nimeni nu pleacă, nu vine, doar vîntul se țîngue-a jale sub frecămintul stelelor pale.

— De-un veac se tot auză-n zare și nimeni pe deal nu opare, bat clopote, moartea s-abate cu floare de tei peste toate.

— ...Cu apele plînsu-ți îngîmă tu, Dunăre, măică bătrînă, și-ascultă-ți mirgocul, țoră, Lucașfăra lor să răsără. —

PETRE VLAD

Peste griul tînr trecînd...
Talpa subțire, verde adînc,
vîntul peste pulpa îl se-ndoaie;
îl împinge cerul tremurînd,
pînă la grumaz să te despoaie.

Reci copacii toamnei se retrag pe brînci,
zarea e deschisă ca o rană;
ce departe-s munții, dar ea clar,
numele țîi strigă, loană, loană! ...

GHEORGHE VOICA

Pădure
Am părăsit cîmpia înmiresmată
a cîvinelor, gerul binefăcător
o redat naturii mele
adevărate înfățișare, mă lovesc
de proprită mele sunete,
mă împiedic de rădăcini,
o buhă imi țîngie în urechi,
de n-ascult, culeg purpura
de pe caș și încerc să-mi încălțesc
mîinile și atunci cînd
un cuvînt bun trece
prin inima mea, pădurea
vuieste și geme, lacrimi
de recunoștință coboară
ca roua de la miezul nopții
pe blana nemîngiață
a lăpului.

BORIS MARIAN

Gh. V. Ionescu: „Jurnal”

Peisaj

Se lasă tăcerea în vrafuri
Pe-acest singurat decor,
Flămînzî hrîniți cu anafuri
Se duc pe la casele lor.

S-au stins zăfătelui spumoase,
Ghirlandă alină greoi,
Cu vestedă frunze luxuase,
Bătute de înțelede ploii.

Terorea luminilor stînsă,
Floriul de gol și pustiu,
Minind cozematele ninse
De frunze, sub cer cenușiu.

Adorm plaiii galbeni în posturi,
Minați de același cășmor,
Prădați de frunziș și de rosturi,
Se clatină trist și arar.

Pe vrafuri de frunze amare,
Adoarme un cine stînger,
Din rafturi fosnesc dicționare,
Întoarse în somn de-un hingher.

VIRGINIA SOARE

Gh. V. Ionescu: „Peisaj”

Un vis

Nu avem visuri de vînzare
Și cu ce s-ar putea
cumpăra un vis?
Un vis despre ave curate
despre copii cărora să
nu le lipsească mîinile
sau ochii
Un vis despre iarbă
verde și dreptăți
nu se poate vînde

RODICA POPEL

Rug

M-ating de tot să pot pricepe
Chiar dacă nu dintr-nceput
Poemele sînt îndoiiale
În trupul de sub spartul scut
Și-i prea stupid în cerul vestru
În cara voi cu șagii plini
Vă dați în petec ori de-a surda
Numai poetul, peregrin
Nemulțumit de-oșă scofală
Se lasă încinerat pe crîn.

ANGELA NACHE

Ochii mei

Ochii
mi s-au scurs
pe linia orizontului —
poate de aceea
se-nalță
acolo o lumină,
o lizieră —
Păsările
care se duc într-acolo
le-nțîmpin
sufletul meu
desfăcut în ramuri —
Ochii
ca niște animale
flămînde
Înfig colții
în teasta cerului
să picure stelu
pe pămînt
îi lasă să poască
dincolo de mine
să se bucure
de libertate.

MARIN CIORANU

Nisipul Saharei

Urmare din pag. 1

peșul de pe arpa îlmuzin negre. Generalul ar fi vrut să ajungă la Olopeti, de unde să conducă personal contra-atac. Dar bombardamentul avea să-l surprindă chiar în mijlocul Ploieștilui. Cîracul lui de la sol primiseră ordinul să fie gata de ripostă în orice moment. Aviatorii escadrilelor de vîntătoare de la toate bazele din zona operațională 24 așteptau în carlingele Messerschmitturilor lor cu mîporeazele gata de start. Bateriile de tunuri și artilerie sînt în poziție de obuz. Toate veștile erau îndreptate spre ținta. La Ploiești, baloanele captiv se înălțaseră formînd pe cer un baraj circular, iar butoalele cu ceață artificială începuseră să-și improviză fumul alb, înecînd, făcînd tot orașul să tusească.

Dar unde erau bombardierele americane?

Jos, la cîțiva metri de sol, înaintînd constant spre contraforțele Capetilor pe care aveau să escaladeze survolînd pînă la dezlăsură ca o maree de foc gata să izbucnească. Au găsit uros Ploieștiul, după care s-au îndreptat spre Tirgoviște. Multitudinea și similitudinea dezlăsurilor împădurite și a vălurilor vîntului pe navigatori la gura încercării. Ceea ce vedea nu mai semăna cu peisajul descris de machetele arhitectului Geerlings filmate într-un travelling realizat cu ajutorul tricicletei de copii. Dar tînta era aproape. Poate doar la numai cîteva minute de zbor. Și bombardierile au început să-și deschidă trapele pentru lansarea bombelor, lăsînd să se auză, înaintea plaiurilor românești nisipul rosat pe care Sahara îl vîrșise în toate încheieturile avioanelor...

Deasupra Tirgoviștei s-a produs cea de a doua eroare de pe parcursul operațiunii, după acindarea grupurilor survenită în timpul survolării Balcanilor. Confundînd „poarta de intrare Nr.

2” cu „poarta a-3-a”, nava-amiral a indicat vîrrea pe dreapta. Ceea nu mai deucea spre Ploiești, ci spre București. Înutil au încercat aviatorii de la bordul altor bombardiere, care observaseră eroarea, să corecteze traseul. Mutețica orice comunicare în aer. Cînd Uzi Ent și Keith Compton au observat că orașul de care se apropiau nu era Ploieștiul, era prea tîrziu. Vîrșă de corectare pentru întoarcerea spre țintă s-a produs aproape de Olopeti, peste lacul Sna-bardiere, și se îndreptă direct spre gurile tunurilor anti-aeriene din sud-vestul Ploieștilui. După anularea efectului de surpriză — așa cum am văzut, armada aeriană fusese depistată încă din timpul survolării Graciei — se ducea pe apa simbeti și planul evitării zonei celei mai fortificate din jurul Ploieștilui, societă de Gerstenberg cea mai vulnerabilă intru ci, calculele acestuia indicau o singură direcție de atac din partea bombardierelor americane; cea din care veneau acum într-un burzuiș zîngulînd acoperiturile caselor și prînzînd căile de fin de pe cîmpuri în gigantice vîrtejuri, primele formațiuni ale Marelui Razante.

Și tunurile au început să scuipe foc.

Cel dintîi avion lovit a fost bombardierul „Encyclopedia” din formația The Travelling Circus”. S-a prăbușit undeva, între marginea Ploieștilui și comuna Corlătești. Am fugit într-acolo. În livada cu nuc de dincolo de cartierul Motor am dat peste pilotul mort lîngă care vîntul răstăra o carte. Am lăsat-o. Era tributivă cu o copertă galbenă și „As you like it”. Mai tîrziu, cu ajutorul unui dicționar, l-am tradus titlul: „Cum vă place”, de William Shakespeare... „Lumea întreagă e o scenă”. Și noi toți sîntem actori... / Iar scena ce se joacă, la sfîrșit, / Copilărie și uitare-l doar...

Irezistibila chemare

Urmare din pag. 1

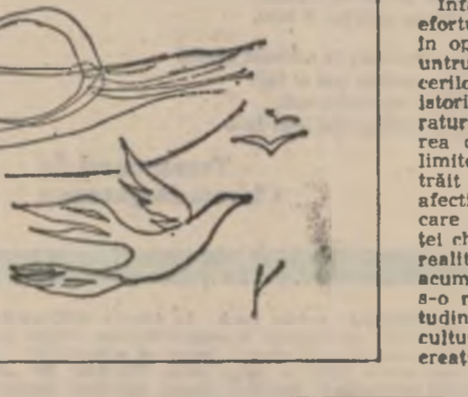
îndrumarea de principiu a conducerii de stat. Fără îndoială, nu este vorba de stînjînirea imitativă administrativă în specificitatea metodologiei de ateliere, asemenea ingerințe rețetare esuînd păgubitor în normativele restrictive de țară și mai departăta amintire. Pornind de la înțelegerea cuprinzătoare a conceptului de unionism, accepție corespunzătoare evaluii contemporane, politica în domeniul culturii tînde să occhesteze stimulativ la scara națională dezvoltarea echilibrată a tuturor activităților de creație, să asigure în acest fel participarea efectivă la buna desfășurare a procesului educațional, lăsînd programatic libertate deplină la nivelele formalizării, ale structurii și expresiilor stilistice. În consecință, aproape că nu există documente de partid mai importante, în care să nu se scoaleze referiri critice și îndemnuri de perspectivă cu privire la probleme de ansamblu ale artei și literaturii. Un dezerat exprimat în repetate rînduri, de permanentă și stringentă actualitate, stătează apropierea creațiilor de frumos, nu lipsită de discernămint critic în evaluări, de resursele inepuizabile ale realității autohtone, tensionate nu o dată dramatic de imperatiile construcției socialiste. Pe de altă parte, înăuntrul acestui vast perimetru existențial sînt unele zone mai frecvent acoperite de obiectivul

CONFABULE

Sub cerul

Indiferent de la ce înălțime
și de la ce distanță
este văzut
Eminescu este același
egal numai în însuși
de ceea ce atît urîșor dar și piticil
îl văd la fel
cu capul lăsat mult pe spate
Poetul fiind cerul
ați de albastru incipit luminează
în zilele și nopțile
în care soarele și luna lipsesc de acasă.

Julian Neacșu

Insemnări despre proză

Urmare din pag. 1

rin Preda. Și cred că orice gînd despre proza ultimelor trei decenii trebuie să înceapă cu el. Prozaorul care a luminat și întunecat acest conștientoria an 1980.

Diversitatea tematică și stilistică, simulanțietatea formulelor și subiectelor, ampla stăpînire a retoricilor romanului sînt surprinzătoare. Coexistă fericit în acest spațiu al prozei românești, o marcată propensiune la „mimesisul”, sustinută în primul rînd de scrierul spăzît și solid al ardeleilor, dar și de spiritalitate critică tentat de arabesc al scriitorilor cîmpied dînbăre (realism cu multiple fațete, de la „prozaismul cotidian” la „simbolismul metafizic”), cu înfiorarea barocă a alegoriilor, satirei fantastice și imaginării absolute. Se întîlnesc aici romanul istoric și cel poetic, proza umoristică și ironică, împinsă pînă la grotesc și absurd, Jurnalul și eseul, putem vorbi despre un roman „manierist” și altul „feminist”, ambele cu o scriitură rafinată, alături de un roman „documentar”, unul „sportiv” și altul de aventuri, etc. Generațiile se amestecă fără complexe, adesea tinere experimentînd „teritori” enice inedite, asimilîndu-și-le (mă rîndesc mai ales la un grup de „lineri furioși” și la altul de „imagiști și fanteziști”) fără a se mulțumi cu rolul de „pandani” al prozaorului matur. Cărlile proaste stau fără jenă alături de cărțile excep-

PREZENȚE SCRITORICEȘTI

TELEGRAM

Stimate și iubite tovarășe SVETOMIR RAICOV,

Cu prilejul celei de a 60-a aniversări a zilei dumneaovăstră de naștere, conducerea Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România are plăcerea de a vă adresa, din toată inima, un mesaj tovarășesc de sincere felicitări, calde urări de sănătate, viață lungă și noi succese în activitatea de creație literară în limba arăb, alînjind cu devotament și pasiune idealurile artistice și politice ale umanismului revoluționar, ale înfloririi literaturii din patria noastră, România socialistă.

La mulți ani!

Președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România
GEORGE MACOVESCU

Stimate și iubite tovarășe VASILE BARAN,

Cu prilejul celei de a 50-a aniversări a zilei dumneaovăstră de naștere, conducerea Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România se bucură din toată inima și vă transmite un mesaj tovarășesc de sincere felicitări, calde urări de sănătate, viață lungă, fericire și noi succese în activitatea dumneaovăstră literară și în munca obștească pe care le desfășurați, cu devotament și pasiune, în slujba înfloririi literaturii umanist-socialiste din patria noastră.

La mulți ani!

Președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România
GEORGE MACOVESCU

Stimate și iubite tovarășe ION HOBANA,

Cu prilejul celei de a 50-a aniversări a zilei dumneaovăstră de naștere, conducerea Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România are deosebită plăcere de a vă adresa din toată inima un mesaj tovarășesc și colegial de sinceră și cordiale felicitări, calde urări de sănătate, viață lungă, fericire, noi succese în activitatea dumneaovăstră de creație literară și în munca social-politică, pe care le desfășurați cu devotament și dăruire în slujba înfloririi literaturii umanist-revoluționare din România socialistă.

La mulți ani!

Președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România
GEORGE MACOVESCU

Poezie și civilizație

Urmare din pag. 1

apărut încă în 1970, și am putut-o folosi la seminarurile de limbă și civilizație de la Universitatea din Lyon; au făcut, la fel, desigur, și alte lectorate românești din străinătate). „Nu este deloc întîmplător — scrie M. Eliade — că redactarea studiilor despre Colinde și Căntări, despre mitologia morții și ceremonialele inițiatice la Roma, înaintea apariției paralele redactarea volumului III din *Historie des croyances et des idées religieuses*. Exegeza materialelor românești și sud-est europene înlesnește analiza tradițiilor religioase populare din India, Asia Centrală, Extremul Orient și Mesoamerica, și este la rîndul ei, valdă de rezultatele obținute în aceste arii culturale exotice”.

O magistrală analiză a unei creații populare românești reprezentative, *Miorița*, în ultimul capitol al acestei cărți, cu întreaga ei problematică de-a lungul timpului, ridică semnificațiile baladelor la valoarea filozofică și estetice definitorii pentru spiritualitatea noastră, pornind de la concepte mitice și de la practici folclorice, pentru a le integra în fluxul marilor creații ale popoarelor. Acest final al cărții definește, cu argumentele cercetării și cu măiestria literară a analizei subtile, valoarea unitară a ideilor și expresivității genului nostru folcloric. Intruchipat în poemul *Miorița*, confirmînd astfel prin detaliile grăitoare opinia veche a lui Michelet, care credea că acest poem este „un lucru atît de sfînt și de emoționant cîtă sfînta inimă” (p. 224).

Că în monumentală *Historie des croyances*, erudită imensă a autorului capătă o putere aparte prin arta lui unică de a exprima literar, metaforic adesea, semnificațiile adînci ale rezultatelor investigației sale.

În broșurii sînt, cîntînd cu toate marile opere ale scriitorilor lumii, îl ascultăm pe Mircea Eliade vorbind despre preponderanța creației spirituale, definitorie pentru etnil și pentru epoci, față de civilizația tehnică, generalizată, cosmopolită, inexistență, uniformă, eccl orice tehnică nouă tînde la o reacție generalizată și asimilare pe toate arile lumii. Îl ascultăm vorbind despre cărțile lui noi consacrate creației spirituale a Romanilor („eu scriu totdeauna cu literă mare numele popoarelor, căci el este ceva unic, și așa fac toate limbile românești”), la care adaugă periole volume de proză cu o inepuizabilă originalitate, — și imi aminteam iar de articolul-omagiu al lui Le Clézio, cu titlul lui fericit alse, justificat prin argumente de ontologie: „Iată prima revelație a lui Mircea Eliade de care începem să ne dăm seama doar din cauza urgenței: nu există civilizație care să nu fie creată, poezie. Privirea lui asupra lumii este ascuțită, uneori exactă pînă la suferință, căci conține un amestec de fericire extremă și de adevăr dureros... „A deschide ochii”-entailor ferestre spre alte lumi”, — zice apoi Eliade. Înălțăm în citirile ultime pe conducătorul în lumea realității”. Astfel, nu vom fi surprinși că numele eruditului nostru scriitor este asociat cu celebrele nume ale clasicii istoriei și culturilor lumii într-un pasaj al prozaorului francez citat, bucurîndu-se deoadească cititorilor săi numeroși grandioarea ope-

eminescu

IN ITALIANĂ

Oda

(In metro)

Mai credevo come si muor apprendere; Sempre giovin nell'ab mantella avvolto, L'occhio mie ebbro dall'astro freddo Soloesister.

Quando tu sorgesti nel mio calle, Tu, tormento penosamente dolce... Bevi intera la voluttà di morte Inesorabil.

Sto bruciando vivo qual miser Nesso, Ercol avelenato dalla veste; Spegner il falò non potrei con l'acqua Tutte del mare.

Dal mio proprio sogno mi lagno, strutto, Sul mio proprio rogo, in fiamme fondo... Mai risorger potrò lucente pari Allo felice?

Smettan d'affascinarmi gli occhi suoi, Triste indifferenza, me abbracci; Pista quieto spegnermi, vengo ancora Me a me dare!

Oh, mamma...

(O, mamă...)

Oh, mamma, dolce mamma, da tenebre di anni Col tremito di foglie a te tu mi richiami; E sulla nera cripta del tuo sant'avello Si scuotono le acce d'autunno e di vento, I rami s'aurtan lievi, la voce tua v'è... Eterno s'urteranno, tu dormirai per sempre.

Quando morrà, amore, non piangermi al capo; Dal sacro tigilo dolce tu spezzi un picciol ramo,

Al mio capezzale l'numi, man gentile, E sopra d'esso cadan dai tuoi occhi stille; Lo sentirò che ombra darà alla mia febbre; E l'ombra verrà sù, io dormirò per sempre.

E se insieme il fato vorrà che noi spiriamo, Non chiudan noi tra muri di triste cimitero. La fessa nostra sia a margin di ruscello Ci mettano insieme nella istessa bara; Tu mi starai vicina al cuore, fior perenne... Le acque piangeranno, noi dormiremo sempre.

Kamadeva

Cai dolori del desio Pronto a guarirmi l'alma, Invocai nel sonno Kama, Kamadeva, diaindio.

Eccolo, il ferebbimbo, A caval sul pappagallo, Col sorriso suo finto Sulle labbra di corallo,

Alf ha, nella faretra Lui, a mo di frece, serba Dole fiori avvelenati Sall'orbe del gran Gange.

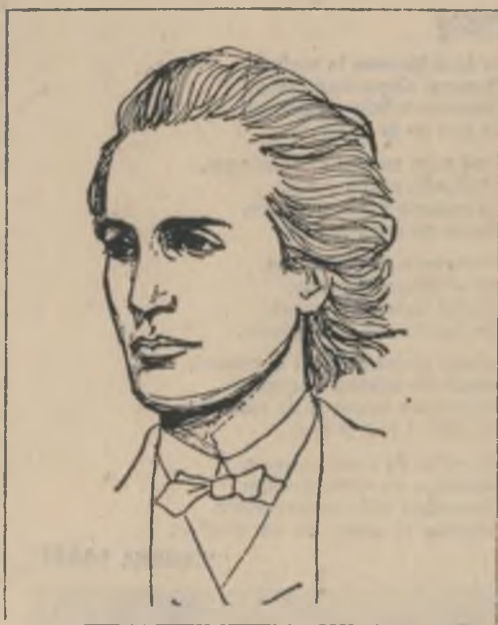
Alla cocca mise un fiore E mi colse dritto al petto, Che d'aise per notti intere Piango insonne sul mio letto...

Col suo dardo avelenato Arrivò per castigarmi Figlio dell'azzurro carne E del fatuo inganno.

Versiune italiană de Geo Vasile

REVISTA STRĂINĂ

● SUPPLEMENTUL publicat în „Italia Mondo” consacrat României, analizează realitatea din țara noastră. Sursa de articole relevă devotamentul impus de economia românească care se remarcă în ultima vreme printre o mare diversitate realizată în special prin extinderea complexelor industriale, nu numai în ramurile tradiționale, ci în toate celelalte sectoare de activitate. În paginile suplimentului sunt inserate mai multe fotografii care argumentează o dată în plus saltul calitativ înregistrat de economia românească în ultimii 15 ani. La loc de cinste între aceste imagini ale prezentului socializat se află portretul teavășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România. Evidențiază principalele aspecte ale politicii externe românești, suplimentul publicat în „Italia Mondo” subliniază efortul constant al României pentru promovarea în relațiile dintre state a principiilor colaborării, indiferent de orientarea socială. În vederea participării la soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane, a promovării unei politici noi, democratice, bazată pe egalitate între națiuni, prin intermediul cărora să se asigure dreptul fiecărei țări la o dezvoltare liberă, conform aspirațiilor sale. ● ROMANIA — relevă revista indiană „East European Trade” — a obținut cele mai mari succese în dezvoltarea sa, a cunoscut cea mai prodigioasă manifestare pe plan internațional după război, când la conducerea partidului și statului se află Nicolae Ceaușescu, care a introdus un puternic spirit inovator și dinamic în întreaga activitate politică, economică și socială a țării. Într-o serie de articole revista indiană evidențiază linia dominantă ale planului de dezvoltare a României de următorii cinci ani, subliniind că întregul efort e pus în slujba satisfacerii cerințelor și împlinirii multilaterale a omului, a fetei și a buzelor lui. ● EXPOZITIA „Vestigiul dacic în Carpați” a fost vernisată la Muzeul de Literatură cehă „Strochov” din Praga, în prezența unui numeros public. Despre semnificația sărbătorii a 2.050 de ani de la întemeierea primului stat dac centralizat și independent a vorbit Radomir Poppiš, directorul muzeului. Au fost subliniate, ca această ocazie, realizările de azi ale poporului român care, sub conducerea Partidului Comunist Român, edifică societatea socialistă multilateral dezvoltată. ● SUB AUSPICIILE Comitetului pentru cultură și informații din R.S. Croația, la Zagreb a fost deschisă o expoziție de fotografii și documente istorice privind civilizația dacă. La vernisajul care a avut loc în prezența reprezentanților organelor locale, a numeroși oameni de cultură și artă, ziaristi etc., a luat cuvântul Nikola Subanović, vicepreședintele Comitetului republican pentru cultură și informații. ● A INCETAT DIN VIAȚĂ cunoscutul scriitor englez Archibald Joseph Cronin. Romanele sale realiste, cu puternice aspecte sociale, au fost tipărite în ediții succesive atât în țara sa, cât și în multe țări din întreaga lume. Trei dintre cărțile sale — „Citadela”, „Castelul pălărierului” și „Sub stele” — au fost traduse și în limba română în ediții care au năvărit multe mii de exemplare. Citeva dintre capodoperele lui Cronin au fost ecranizate, filmele fiind bine primite de spectatori de pretutindeni. Scriitorul englez avea 88 de ani și se afla la Montreux, în Elveția, unde se stabilise în 1955. ● DR. JAN SAJDAK din Poznan (R.P. Polonia) a fost decorat de guvernul francez pentru contribuția sa la regăsirea și returnarea către arhivele din Franța a peste 300 de documente istorice de mare valoare datând din perioada 1814-1816, care nu fost sustrate de hitleristi în anul celui de-al doilea război mondial.

IN AROMANĂ

Alasi-ț lumea...

(Las-ți lumea...)

Las-ți lumea ta chiruță, Bana ta a mea ta-s hibă, Di va-ni dai bana ta tuță Vir tu lumi nu-a să știbă.

V'in cu mini s-aligămu Pi cîrîri ca doi lai furî Tuti noaptea s-ascultăm Boafă vech'lor piduri.

Tu-alumăchi 'ghilescu steali S-pi cîrîra di măghie S-va ni veadi numa eali Vir tu lumi nu-a nă știbă.

Perlu lungu-ț s-lu disfați Multu ghini ași și șeadi Di mesi di voiu s-ti-acăț Vir tu lumi nu ni veadi.

Fluiri jilos anunsăți L-ascultăm a lui nihedzi Cindu iasi dulcea lui Di sum alumăchi di fadz.

Și pidurea-apindiseați Sushiroasi, cinșit, Ș-sufflitu ini si tuchează Tri-a ta fați hrusută.

Ti disfați cu dulți-arșini Ma nu vrei și ma ti-alăși, Ocl'ii-ți suni mplini di mini Anghil hii și voiu s-ti bași.

la-aaa-ș bara. Luna-mplina Tora apa-i hrusuteși Elu, apusu de-a ei lunăni Singura, iailu, s-aduceaști.

Trembură unda-i uruți Prit cilăniți asimati S-anghisează lumea tul Lailu, s doarmi nu mo-ș poati.

De-a tōu propusu-ș si umpli Apa lui — ghilie-aleapi. Ți mutreși și ori-azi tu undi Ți mutreși, vruti fete!

Golăni nolastru, anali, Pisi dzenuri veaș hări Ș-nai videmu doil'i tu noapți Șteali-n țer, steali tu-amări.

Niurimă di tel'i tu cimpuri Dulți-ambra di poși goși Ș-doi'i hiri ahit di singuri Ș-doi'i ahit di hiriogi!

Luna diu niri ocați S-veașă arazi pi-apa lele Ș-ni ti-afă lu-a meali brași Vruta mea dulți sivaide!

Mirachea

(Dorința)

V'iu tu codru, la izvoru, Cari tremburi pe-ogali, Lu-i ombri și lilici Ș-alumăchi plicati-n call.

Și tu brațe-a meali teasi Tu s-aladzi, pri cheptu-ni s-cadzi Di pi capu s-ț'i uor zivonu S-ți vedu ocl'ii mirzladzi.

Pi dînacu'ii-a mei va șeđi Va s-him singuri moși noi doil'ii Ș-pi creăști aniuizmati Va-s veași lilici tel'ii.

Frimtea albi, perlu galbin, Te-a meu braț pe-anaga s-lași Va-s ț-aloși a tali budzi Dulți-arozu s-ț'i bași.

Va-s videmu v'isi hiriti Cu noi cîntiți mușati Izvuri pondi va-s cinti Ș-vimtu adil'ios ț'i bati.

Va-s durimtu to codru veardi Sum ambra tea di tel'i Ș-lilici, ca minduierii, Va-s cadi girde'f'i-girde'f'i.

Transpuneri de Chirata Iorgoveanu

ATUNCI, TOT INTR-UN AUGUST... (XVI)

SPECTACOLUL LUMII văzut de Ioan Grigorescu

Nisipul Saharei se cernea peste România

În cartea lor, „Ploiești”, James Dugan și Carol Stewart relatează impresiile primilor americani participanți la operațiunea „Tidalwave”, la contactul cu spațiul aerian al României și cu peisajul țărilor noastre. Survolind Dunărea, între Calafat și Corabia, pentru a ajunge în linie dreaptă asupra Piteștiului (codificat „poarta de intrare Nr. 1”, ca, de acolo, să se îndrepte spre „poarta 2” — Tirgoviste, de unde, orientându-se după punctul de reper Ministerul Dealului, să coboare spre „poarta 3” — Florești, de deasupra cărții nu le rămăneau decît trei minute de zbor pînă la obiectivul final — Ploiești), oamenii din echipajele Mării Razante priveau uluiți „magnifica panoramă ce se deschidea în fata ochilor lor înroșiți de nisipurile desertului. Prin ceata diafană, cîmpia verde-aurie a Valahiei se desfășura în toată splendoarea recoltelor de vară. Sobolanii desertului se aflau de-acuma deasupra României opulente. Ei îl contemplau frumusețile trăind, poate, aceleași emoții încercate, în trecut de năvălitorii care au jefuit aceste somptuoase pămînturi încă din epoca de bronz (...). De astă dată invazia era de altă natură: în armada americană nu exista nici un singur om care ar fi dorit să încalce pămîntul României”. La traversarea Dunării, un pilot a strigat: „Poftim! Dunărea nu este cluși de puțin albastră! Ci un fluviu tulbure, ca altele de pe la noi”, întrucît educarea membrilor echipajului său care n-au avut sansa să fie crescuți în Utah, locotenentul Walter Stewart de pe bombardierul „Utah Man”, adăugă: „Dunărea seamănă cu Colorado, la Moab”. Un alt pilot ar fi strigat: „După Statele Unite au apărut cea mai frumoasă țară pe care am văzut-o vreodată! Aici aș vrea să sar!”. Avionul lui survola albia unui riu în apa căruia se scaldau citeva fete despuiate...

...În vara lui 1978, la 35 de ani de la primul bombardament masiv american asupra Ploieștiului, zece participanți la mistuna „Tidalwave”, piloți, bombardieri și navigatori, oameni intrați în toamna vieții au vizitat România și au ținut să revadă locurile marilor lor examene de viață din timpul celui de al doilea război mondial. Au văzut altfel decît atunci cînd, reîntorcîndu-se la Benghazi, atîția citi s-au mai întors, au putut spune fără prea multă convingere: „Veni, vidi, vici!”. Au văzut o țară blajină și ospitalieră. Un popor harnic și îndrăgît în treburile lui. Un Ploiești renăscut, un adevărat oraș al aurului negru. Dar, despre impresiile lor, culese și mîturisite după 35 de ani de cînd văzuseră și se minunaseră pentru prima dată de frumusețile acestei țări, mai tîrziu...

Acum, de undeva de deasupra lor, un avion de recunoaștere transmite la Otopeni: „Numeroase bombardiere mari!”. Baza de la Otopeni întreba: „Ce direcție?”. La care, răspunsul prin radio sosea prompt: „București!”. Dar, după această confirmare a țintei încă ipotetice, pentru cei de la Otopeni s-a petrecut un lucru de neînțeles. Marșea Razantă dispăruse. Cum? Unde? Nimeni n-ar fi putut spune. Parcă o înghițise pămîntul. Formațiunile de bombardiere iseriseră brusc de sub raza de acțiune a radarurilor germane. Era efectul zborului la înălțimele firului ierbei. Ideea că vor fi nevoiți să facă față unui alt de masiv bombardament executat în zbor razant nu li venea nici unuia dintre subalternii lui Gerstenberg. Acesta gonia spre Ploiești în masina lui cu fanion metallic, cu crucea conicligată, înfipit în port-dra-

Continuare în pag. a 7-a

PERERE

Critică și senzație

Că mai totdeauna în cazul creațiilor de mare profunzime — iar cartea lui Jean-Pierre Richard tradusă la Editura Univers în excelența versiune a lui Alexandru George trebuie înțesată în mod hotărît printre ele — nu trebuie să te conduci după această primă impresie. Criticul e lipsit de impetuozitate porniri adolescențene, concretizate în afisarea apăsată, încă din primele rînduri ale textului, a unei vizuni critice personale prin care — ni se atrage răspicat atenția — opera va fi valorificată într-un chip, într-o măsură, pe care nu le cunoscuse anterior. Dimpotrivă, eseistul francez vrea mereu să dea, la lectură, senzația că el nu face decît să îngîne refrenul esențial pe care opera însăși îl comunică într-un fel limpede, fără a cădea în interpretare, ceea ce ne-ar împine, fără doar și poate, la dorința de a-l omne pe al nostru, propriu.

Analizele sînt de fapt de o desăvîrșită nouitate, cu atât mai plină, cum ar fi zic criticul însuși, cu cît aparenta e mai apăsată tradițională. Căci ce fel de critică este aceea care se lasă învadată cu înfrigurare de senzațiile produse de operă, care percepe cu intensitate acută — lipsită, să precizez, complet de crispant în cazul de față, pagina lui J. P. Richard fiind marcată de un ton al blîndeții străbătute de puternice, dar rare unde de senzualitate, tot ceea ce opera îl oferă, care caută a retransmite într-un stil incitant incintarea recentorului dinaintea creației și nicicum a o „aservi” pe aceasta din urmă unei intuiții personale? Este vorba, firește, de critica de factură impresionistă. Nu e de mirare apoi că, superficial, critica lui J. P. Richard poate părea și obiectivă și impresionistă. Deosebirea dintre cele două modalități e mai degrabă formală cît decît prima se oprește la aspectul vizibil, incontestabil, al operii și la discutiul în termeni precizi, seci, cea de-a doua — în ciuda unor prejudecăți, este doar „necrențătură” o celeritate în care nu trece dincolo de primul strat, numai că îl împodobește, în modalități care țin de posibilitățile de expresie ale criticului. Aceste posibilități, extraordinare la J. P. Richard, sînt însă la el doar „poarta” prin care intră vizunea originală. În acest caz, constata de altfel, satura violența a criticului: îl nu convinge perfect de argumentele lui, fiindcă nu pare a depune nici o strădanie în acest sens; ne face

să receptăm fără rezistență — cum se întîmplă de atitea ori în situații analoge! — ineditul punctului său de vedere, fiindcă însușează că nu ar fi vorba în nici un chip de vreo răsturnare de perspectivă. Conversivul cu grație, ne face pe nesimțite să vedem o mare ori mai puțin mare personalitate creatoare, ca pe un tot perfect coagulat. Unei faze extrase parca la întîmplare din cutare roman al lui Stendhal ori Flaubert îl răspunde o mărturisire decupată dintr-o scrisoare a vîrstnicului din acesti scriitori; prin ele se relevă apoi un motiv de fond la nivelul întregii opere discutate, confirmat ca atare de atitea alte probe aduse parca în joacă în context. Și astfel, întreaga construcție critică se încheie fără să aibă însă o clipă un aer demonstrativ, fiind aiomna acordurilor impunătoare ale unei simfonii pe care le accepți cu delicia. Criticul nu se grăbește deloc și în felul acesta ne face să fim în cele din urmă cu desăvîrșire de partea sa, căci nu a avut deloc aerul că ar fi vrut să ne atragă în vreun fel sau pentru ceva. Demersul său aduce cu cel al faimosului Porfirii Petrovici din „Crîmă și pedeapsă”. Acela se hotărîse să acuze (recte: să dezvăluie punctul de vedere) numai cînd cel aflat în culpă înseși era, grație presiunilor subtile, ovasinsensibilizabile ale anchetatorului, gata să se autoacuze. Se poate spune astfel că eseistul nu ne convinge de viziunea sa, ci ne-o introduce direct în conștiință. Foarte schematic vorbind — ca și poezia adevărată, textul critic al lui J. P. Richard nu se poate reponovesti — multimea năucitoare de probe, adunate în fond cu atîta artă, încheie par a fi fost găsite fără efort, încheie par a cădea pur și simplu în pagină, aiomna unei puzderii de fulgi grațioși de zăpadă, care însă pînă la urmă acoperă totul — ar gravita (ca să mă refer doar la primii doi scriitori analizați) la Stendhal în jurul obsesiei frătăii Goncourt, la ororari de umbră, de echivoc; la Flaubert în jurul obsesiei formale, a ororari de inform...

Cartea dă o sugestie muzicală și la nivelul compoziției. Primelor două eseuri, consacrate unor mari scriitori, le răspund următoarele două închinatăe la doi minori (Fontenay și frății Goncourt). Pe de altă parte, ordinea eseurilor din volum sugerează o aparte, trentată, cădere: de la forma robustă, neclintită, la Stendhal; de la forma în care au pătruns picături ale informului la Flaubert, la accidentele de formă impolită la Fontenay și, în sfîrșit, la acele particule fine, care nu mai sudează în nici un chip, la frății Goncourt.

Victor Atanasiu

SPORT

Invocație de seară

Îarna se dă cu sania pe limba coaselor. Dar căi ei trufăși n-or să-și rupă picioarele în sideful oțelului și nici n-or să încalce potoceava vîrtejică numai fiindcă picură la strășină ca-n asfințitură de martie. Sînt lacrimi de haimanale. Timpul lui al iernii învîrtindu-se deocamdată, în plantațiile de portocali și de măslini de pe malul Mediteranei, se va sătura curînd să-și coboare vîroarele în scoici imitînd pahare căpușite cutrandii și se va întoarce să înfunde uleițele ce-i sînt dragi. S-a arătat în casa luii mutra dofană a lui Sancho Panza strecurînd vin roșu în burduf de capră și așa-i semnal că trebuie să ieșim în prag și să ne potrivim ochii pentru a întîmpina oaspeții. O zi bîntuie de ploaie în ianuarie e ca o statuie subversivă, celebrează simboluri străine și ne departează de țel. O iarnă cu trupul inert mă revoltă și mă departează de treburî. Săptămîna aceasta chiar am văzut două picuri de căprioara în cîmpia din apropierea Bucureștilor și mi-am dat seama că duse-s pentru todeauna povestile cu popi mîncători de lupi pe drumurile dintr-o țară troienică. Erau (povestile aicea) ca scuturarea de basm sau ca o piesă jucată la porțile rațiunii, admisiă instinctual, străzută logic, meru dorită. O iarnă grea refuză păcatele la vorbă, stă cu fața la lume, osîndeste necuprînsul să ne pătîndă simurile și bate monedă care se va lustrui și se va aduna în comori splendide cîndva. Nimic ce-i neted și resem-

nat nu e sortit să rămînă. Vraja înfrînge moartea și face să vibreze nulele de bronz în ființa spiritului cînd timpul se sacrifică pe sine și devine expresie înaltă legănatore: era în iarna aia cînd am ieșit din casă pe horn. Parcă inebunește risul și nu se mai termină. Și-n seara brună de la poalele sobei sub calendarul gătîi cu spice de grîu, toate hotarele fug în izbîndă. Legendele noastre se tipăresc spre Nord cu virtuți de întemeiere iluminată... iau, eu fac ce fac de mult, iarna viscolu-l ascult... Iernile-s făcute să bubie-n catedralele de oase demne și domnești ale calcimilor-și nu pentru sugrumarea perversă a florei de lămii. Bărăganul e moșia lor cea mai rodnică. Mi-e dor de-o iarnă strîmbă și cu mîințele pierdute. Iarna ca istorie, ca un adevăr din care țîșnesc erezii, ca o epuzare activă de virtuți, ca o amintire în epocă, divină, urînd prin faptă. Iarna ca abstracțiune mă deprimă, iarna, ca să fie de bun simț, trebuie să mie zăpezi vizionare.

Figura pe care o face acest ianuarie prin grădinele de măslini — pur și simplu necesarioasă. E acolo fără statut juridic. Aici, pe cîmpile de la Dunăre, limbajul ei capătă noblețe și autoritate unică peste întregul văzduhul. Așteptînd-o să vină să se destrăbăleze, vinul pocnește-n doaga risipirii — lacomă pomenire a tuturor vesperilor.

Fănuș Neagu

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frunțelăță, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), Teodor Balș (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA: București, Piața Ștefaniei Nr. 1, tel. 17 32 09 ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei Nr. 115, tel. 50 74 96 ABONAMENTELE: 3 luni — 13 lei; 6 luni — 26 lei; 1 an — 52 lei Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA ȘCINTEII”